www.nv-online.info

*На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...*
Якуб КОЛАС

Народная Воля

№ 3 (4255)

9 студзеня 2018 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

НАДВОР'Е

Зіма прыйшла... але без снегу

Паводле прагнозаў сіноптыкаў, на гэтым тыдні ў Беларусі чакаецца марознае надвор'е. Беларусы нарэшце пабачаць сонца. Аднак ападкаў не чакаецца.

Сёння ўначы тэмпература паветра будзе -3…-4ºС. У сераду ўдзень – -2...+3ºС.

У чацвер 11 студзеня будзе пераважна без ападкаў. Уначы слупок тэрмометра пакажа ад -2ºС па паўднёвым захадзе да -9ºС па ўсходзе краіны. Удзень сіноптыкі прагназуюць -3…+2ºС.

У пятніцу 12 студзеня ападкаў не чакаецца. Уначы будзе -6…-7, удзень чакаецца 0…-5ºС.

АКТУАЛИИ

Светлана КАЛИНКИНА

Суд, да не тот

Все, видимо, слышали: на днях Конституционный суд Молдовы временно отстранил Игоря Додона от исполнения обязанностей президента страны. Додон отказался подписывать закон о борьбе с российской пропагандой, хотя парламент подтвердил свое решение дважды, и суд пришел к выводу, что *«президент сознательно отказался от выполнения своих конституционных обязанностей»*. В итоге полномочия главы государства приостановлены для дальнейшего разбирательства.

Кто прав в этой ситуации, кто не прав, для нас в данном случае не суть. Для нас важно, что в Молдове Конституционный суд может и вправе принимать подобные решения и выступать арбитром в спорах между ветвями власти.

В Кении Конституционный суд отменил результаты президентских выборов. Конституционный суд Гватемалы своим решением отменил смертную казнь. Конституционный суд Грузии отменил приговоры о наказании за повторное употребление марихуаны. Буквально в декабре 2017 года Конституционный суд России, рассмотрев обращение жительницы Владимирской области Татьяны Овечкиной, запретил лишать статуса чернобыльца детей, если их матери покинули зону отселения не сразу после взрыва, а позже.

Это новости только последних месяцев. Во всем мире Конституционные суды могут, вправе и даже обязаны принимать решения, направленные на восстановление действия Конституции. Решения, обязательные для всех – от президента до начальника тюрьмы или районного собеса. И только в Беларуси Конституционный суд пишет учебники и статьи по теории государства и права, по конституционному праву, по различным отраслям права, штампует мнения и заключения, но реально защитить Конституцию, конституционные права граждан он не может.

Если бы в стране существовали больницы, в которых не лечат, а только пишут эпикризы и цитируют страницы учебников... Если бы прокуратура на жалобы и обращения реагировала исключительно ссылками на мировую практику и приводила выдержки из законов… Если бы в кафе, столовых и ресторанах нам показывали меню и рецепты блюд, но не готовили сами блюда… Мы бы что сказали?

А вот наш Конституционный суд с 1996 года работает именно так. Сидят такие важные в центре Минска, пишут правильные учебники, умные комментарии, хитрые заключения. И не более.

Я вообще не могу представить, как у тех, кто представляет Конституционный суд, хватает совести говорить о какой-то своей важной миссии в Беларуси, если прямо сейчас, при них, при их молчаливом согласии в судах дают людям штрафы и сутки за то, что человек шел по улице и выкрикивал лозунг: «Жыве Беларусь!».

И суд молчит.

Какой извращенной логикой должен обладать судейский ум, чтобы видеть соблюдение Конституции и законности в том, что человек вышел на одиночный пикет и был обвинен в нарушении закона о массовых мероприятиях?

Массовых! А он был один... Получается, чтобы подвести под «массовость», руки, ноги, голову надо считать по отдельности.

И суд молчит.

Наконец, как они смотрят в глаза нашим гражданкам Овечкиным, когда одну государство задним числом лишило чернобыльских льгот, другую – права на пенсию, третью выселило из дома в центре в квартиру на окраине, пятую отказывается класть в больницу, так как старая уже, пожила?.. Государство раз за разом бессовестно наступает на права людей, ссылаясь на государственные нужды и интересы. А Конституционный суд молчит. Что, у него нет ни полномочий, ни желания во что-то вмешаться?

Негласно все это объясняется тем, что без какой-нибудь старушки Овечкиной или даже молодицы Овечкиной государство проживет. А что важно – так это монолит власти, в котором Конституционный суд, закопавшийся в горах бумаг, главное звено. Так как из-под этих гор он никогда не выползет, действовать не сможет, голос не подаст.

Хотя на самом деле очень важно, чтобы Конституционный суд мог подать голос. Временами это ни много ни мало, а позволяет сохранить государство. Возьмем Украину. Белорусские власти очень внимательно изучают опыт этой страны в противостоянии с Россией и оперативно вносят изменения в законы, вот только Конституционного суда это почему-то не коснулось. Но я напомню, как удалось сохранить и спасти Украину от оккупации.

Президент Украины Виктор Янукович сбежал и написал письмо Владимиру Путину с просьбой об использовании Вооруженных сил Российской Федерации *«для восстановления законности, мира, правопорядка, стабильности и защиты населения Украины»*. Конституция Украины (как, кстати, и наша) вообще не предусматривала ситуаций, когда глава государства пропадает, не выходит на связь, сбегает из страны и просит кого-то вернуть его назад *«на штыках»*. Как и на кого возложить обязанности главы государства, кому должна перейти власть, кто становится главнокомандующим и принимает всю полноту ответственности? Этот вопрос решал Конституционный суд Украины, назначив руководителя парламента Александра Турчинова исполняющим обязанности президента.

Именно Конституционный суд определил, кто в Украине будет отдавать приказы, обязательные для всех. Но главное даже не это. У украинского суда были полномочия принять такое решение. В результате Россия не посмела начать полномасштабную военную операцию, так как обращение Януковича юридически – для международного права, для возможного Международного трибунала – оказалось не обращением президента, а обращением частного лица.

В нашей стране нет, просто нет органа, обладающего полномочиями принять подобное решение. И очень важно, чтобы он был. Очень важно как для восстановления справедливости в отношении какой-нибудь гражданки Овечкиной, так и для принятия решений, от которых зависит судьба Беларуси.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

ПАГУЛЯЛІ – І ЗА РАБОТУ!

Здаецца, апошнія два тыдні былі суцэльнымі святамі. То ўсе разам з каталікамі адзначалі Нараджэнне Хрыстова, то Новы год сустракалі, то ў праваслаўных надышло Вялікае набажэнства... А прыплюсуем яшчэ выхадныя! Пара, шаноўныя, за працу брацца. Учора журналіст "Народнай Волі" пабываў на прахадных шэрагу сталічных заводаў і фабрык, на будоўлях і пацікавіўся, як распачаўся новы год у рабочых...

Дзмітрый КРЭЗО,
мантажнік-дарожнік трубаправодаў 4-га разраду будаўнічага ўпраўлення №71:

– Мы займаемся добраўпарадкаваннем тэрыторый, вонкавымі сеткамі… Працуем у адну змену – з 8.00 да 17.00. Нават калі ёсць вытворчая неабходнасць, застаёмся на некалькі гадзін дадаткова працаваць, і ў такім выпадку ідзе двайная аплата. Хаця, шчыра кажучы, раней усялякае здаралася. На працу магло паўплываць і надвор'е, і адсутнасць матэрыялаў… Праўда, у гэтым годзе з такімі фактамі пакуль не сутыкаліся. Ды і цёплае студзеньскае надвор'е для будаўнікоў – проста казачны падарунак.

– Што вас сёння найперш хвалюе?

– Заробкі істотна зменшыліся ў параўнанні з мінулымі гадамі. У 2013–2014-м можна было і тысячу долараў атрымаць у месяц, а зараз асабіста ў мяне – у сярэднім каля 600 рублёў (прыкладна 300 долараў). Праўда, заробкі могуць вагацца – усё залежыць ад аб'екта будаўніцтва, ад аб'ёмаў працы. Хаця хочацца, натуральна, верыць, што ў гэтым годзе заробак узрасце.

– З кадрамі праблем няма?

– Рабочых хапае, бо многія прыязджаюць з іншых рэгіёнаў краіны, дзе не могуць знайсці працу. А ў нас іх не толькі працай забяспечваюць, але і інтэрнат даюць.

Канстанцін (прозвішча папрасіў не называць),
слесар механазборачных работ Мінскага трактарнага завода:

– З 29 снежня па 8 студзеня мы не працавалі. Гэтыя дні перанесены, будзем адпрацоўваць па суботах на працягу года. А чаму былі ў вымушаным адпачынку? Справа ў тым, што ў Расіі ў гэты час таксама святы, а ў нас асноўныя заказы ідуць менавіта туды. Таму сэнсу працаваць на склад не было. Дарэчы, такая ж сітуацыя, здаецца, і на Мінскім аўтамабільным заводзе, і на некаторых іншых буйных прадпрыемствах, якія "завязаны" на Расію.

– Але ў першы дзень пасля "калядных канікул" работы хапала?

– Безумоўна, хаця самі разумееце, што адразу пасля перапынку рабіць нейкія высновы рана. Працуем мы ў адну змену, на такі графік ужо даўно перайшлі – некалькі год таму.

– А ці задавальняюць заробкі?

– Напрыканцы мінулага года атрымліваў прыкладна 700 рублёў, але ведаю, што са снежня нам паднялі заробкі за кошт прэмій. Праўда, яшчэ не ведаю, колькі рэальна атрымаю "на рукі". Быццам бы тарыфную стаўку на 12 працэнтаў паднялі. Зрэшты, людзі ў любым выпадку не звальняюцца. Трымаюцца за свае месцы.

Алег СІДАРКЕВІЧ,
зубарэзчык 6-га разраду ААТ "Мінскі завод Кастрычніцкай рэвалюцыі":

– Шчыра кажучы, мы толькі другі дзень выйшлі на працу пасля Новага года. Не было электрычнасці ў нашым цэху, вось і не працавалі. Увогуле ж работа ў нас у адну першую змену.

– Абяцаны кіраўніком краіны заробак у тысячу рублёў ужо маеце?

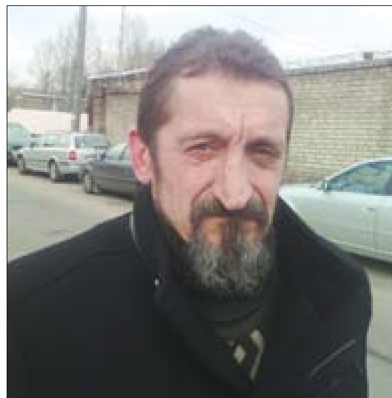
– Пакуль яшчэ не, хаця, скажам так, на падыходзе. А зараз выходзіць прыкладна 700–800 рублёў у месяц. Зрэшты, калектыў у нас дружны, ніхто не скардзіцца. А якія чаканні? У мяне трое дзяцей, таму хацелася б, безумоўна, прыносіць у сям'ю больш грошай.

Дзмітрый,
механік будаўнічага ўпраўлення №202 ААТ "МАПІД":

– Працуем у адну змену, у сярэднім рабочыя атрымліваюць 700–800 рублёў у месяц. Хаця асабіста ў мяне і да 900 даходзіла. Усё залежыць ад таго, як дамы здаюцца.

– На што разлічваеце ў гэтым годзе?

– Будзем спадзявацца, што на лічбу ў 500 долараў выйсці атрымаецца. Але ж у любым выпадку трэба працаваць, а не сядзець дома. Хаця людзі не асабліва імкнуцца працаваць на будоўлі. Асабліва зімой. Здаецца, хапае беспрацоўных, а ў нас аб'ява, што патрабуюцца ва ўпраўленне электраманцёры і слесары, паўгода вісіць, і ніхто асабліва не адгукаецца.

Віктар КУНТЫШ,
рабочы цэха тэрмічнай апрацоўкі Мінскага падшыпнікавага завода:

– Пайшоў на пенсію па "гарачым графіку" ў 50 гадоў, але па-ранейшаму працую на прадпрыемстве. Моладзь асабліва не імкнецца на складаную працу. Прыходзяць іншагароднія, каб атрымаць інтэрнат, а сталічных маладых людзей вельмі і вельмі мала. Ды і заробак не асабліва вялікі – я ў мінулым годзе атрымліваў прыкладна 500 рублёў у месяц.

– І праўда няшмат для сталічнага прадпрыемства…

– Затое на Новы год усім работнікам далі па 80 рублёў у якасці прэміі. Заробак адназначна трэба павышаць, а то ён стаіць на месцы практычна год. Можа, толькі на 7 працэнтаў за 2017 год вырас. Цэны на паслугі і ў магазінах растуць, "камуналка" даражэе, трэба і людзям нешта падкінуць.

– Завод працуе стабільна?

– Так, на поўную моц у тры змены. Печкі ў нас не спыняюцца, таму цэх працуе кругласутачна. Зараз рэканструкцыя ідзе, змяняем у цэху абсталяванне.

Аляксей,
рабочы ААТ "Мінск Крышталь":

– Даўно шукаў работу, і з мая ўладкаваўся на "Крышталь". Напачатку атрымліваў 850–900 рублёў, але першыя тры месяцы была меншая прэмія за інтэнсіўнасць. А пасля выпрабавальнага тэрміну заробак узрос – апошні раз я атрымаў 1100 рублёў.

Паводле слоў нашага суразмоўцы, ніякіх праблем на прадпрыемстве не адчуваецца, зараз у рамонтным цэху праводзіцца планавы рамонт абсталявання.

– Працы хапае, і нават у выхадныя просяць выйсці на работу. Ці вырастуць заробкі ў гэтым годзе – не вядома, але і скардзіцца не даводзіцца. У мяне ў цэху, напрыклад, усе вакансіі заняты. Ды і сваё месца не хачу згубіць, а таму на ўсялякі выпадак не буду вам называць сваё прозвішча…

Апытваў Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ЗДАРЭННЕ

Работнікі службы эвакуацыі:

8 студзеня вадзіцель можа лічыць сваім другім днём нараджэння

Гэтая фатаграфія з месца аварыі, якая здарылася ўчора раніцай на 65-м кіламетры трасы Мінск–Слуцк.

– *Кіроўцу пашанцавала, у яго цяпер 8 студзеня – другі дзень нараджэння*, – расказалі нам работнікі эвакуацыйнай службы. – *Са слоў вадзіцеля, лось рэзка выскачыў на дарогу, зрэагаваць было нерэальна. На жаль, пры такіх аварыях жывёла, як правіла, заўсёды гіне. Для людзей таксама нярэдка такое здарэнне заканчваецца сур'ёзнымі траўмамі і нават смерцю. Вы толькі ўявіце: на хуткасці атрымаць удар тушы масай 400–500 кілаграмаў! Але кіроўца Volkswagen нарадзіўся ў кашулі. Лось уляцеў у машыну менавіта з боку кіроўцы, дзвярное шкло ўшчэнт разбіта, лабавое – трэснула, капот і дах моцна змяты. А ў вадзіцеля – нязначныя траўмы. Магчыма, дапамагло і тое, што сучасны Volkswagen – машына бяспечная. А на гэтым аўто прабег усяго 32 тысячы кіламетраў.*

Супрацоўнікі службы кажуць, што падобныя аварыі – не рэдкасць на беларускіх дарогах. А на трасе Мінск–Слуцк–Мікашэвічы жывёлы часта выбягаюць на дарогу, не дапамагаюць нават агароджы, якія пастаўлены на новым участку: ад вёскі Гацак да Слуцка. А хуткасці вялікія… Таму за рулём трэба заўсёды быць вельмі ўважлівымі.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Алена ГАЛАЎКО,
былая загадчыца дзіцячага садка, адкуль збеглі дзеці:

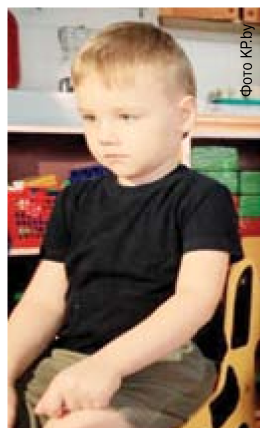
«Мяне звольнілі па дэкрэце...»

Дзікая гісторыя з двума трохгадовымі і чатырохгадовым хлопчыкамі, якія ўвечары 3 студзеня збеглі са светлагорскага дзіцячага садка №21 і з'ехалі на дызелі ў Жлобін (пра гэта ў мінулым нумары пісала «НВ»), скончылася добра не для ўсіх. Дзякуй Богу, дзеці жывыя і здаровыя і па-ранейшаму ходзяць у гэты ж дзіцячы садок, бацькі малых акрыялі ад стрэсу, а вось педагогі пазбавіліся работы. Услед за выхавальніцай групы **Аленай Рудабелец** па артыкуле была звольнена і загадчыца дзіцячага садка **Алена Галаўко.**

– *Мне патэлефанавалі і сказалі, што я звольнена адпаведна з загадам міністра,* – расказвае Алена Аляксандраўна. – *Звольнена, як і выхавальніца Алена Валер'еўна, па дэкрэце №15. У пятніцу быў мой апошні працоўны дзень, сёння, 8 студзеня, паеду ў аддзел адукацыі за дакументамі.*

Голас Алены Галаўко дрыжыць, яна прызнаецца, што ўсе гэтыя дні сядзіць на заспакойлівых прэпаратах. Калегі, блізкія спачуваюць, падтрымліваюць. Недарэчная, жудасная гісторыя паставіла тлусты крыж на яе кар'еры.

– *Звальненне – усё гэта, канешне, не важна. Галоўнае, што жывыя дзеці, з імі нічога не здарылася. Прыкра толькі, што вось так скончылася мая кар'ера... Я ўсё жыццё працавала ў дзіцячым садку. Вельмі люблю сваю работу. У нас склаўся выдатны, згуртаваны калектыў, педагогі ўсе дасведчаныя, з вялікім стажам працы. Мой стаж у дашкольнай адукацыі больш за 30 гадоў, я скончыла педвучылішча, потым Магілёўскі педінстытут. Нядаўна выйшла на пенсію, але працягвала займацца любімай справай. Напярэдадні Новага года, 31 снежня, са мной быў заключаны кантракт на год, а потым вось гэтае надзвычайнае здарэнне… Вядома, столькі разоў у галаве ўсё пракручвала... Дзікі збег абставін. Хтосьці з бацькоў не зачыніў уваходную браму. Клямка высока знаходзіцца, калі была б зачынена, дзеці ніколі б да яе не дацягнуліся. А гэта адзіны выхад, плот у нас у ідэальным стане, ніхто нідзе не пралезе. Але бацькоў, бабуль ходзіць шмат – у садку 214 дзяцей. Час быў пасля 17, памочніца выхавальніцы ўжо сышла, пакуль Алена Валер'еўна займалася іншымі, вырашала, ісці на вуліцу ці не, трое хлапчукоў і выскачылі за брамку. Яна заўважыла, што дзяцей няма, папрасіла калег паглядзець за астатнімі і пабегла шукаць хлопцаў. Спачатку на тэрыторыі, думала, што да ёлкі пайшлі. Ніхто нават падумаць не мог, што такія малыя дзеці з'ехалі на цягніку!*

Маленькія ўцекачы Анціп, Фёдар і Дзіма.

Згодна з пунктам 6.2 дэкрэта №15, Алена Галаўко звольнена за «*аднаразовае грубае парушэнне работнікам сваіх працоўных абавязкаў*». Зараз на працягу пяці гадоў яна не мае права займаць кіруючыя пасады. Праўда, педагог кажа, што пасля гэтага інцыдэнту наўрад ці наогул вернецца ў дзіцячы садок: «*Гэта такі стрэс, што я да гэтага часу не магу прыйсці ў сябе. Вырашыла, што ў дашкольную адукацыю ніколі не вярнуся*».

Марыя ЭЙСМАНТ.

Народная Воля http://www.nv-online.info 9 СТУДЗЕНЯ 2018 г.

ПАЗІЦЫЯ

Баязліўцы краіну не выратуюць

Адкрыты ліст дэпутату Палаты прадстаўнікоў Ігару Марзалюку

Нядаўна шаноўны дэпутат Ігар Марзалюк на з'ездзе вучоных зрабіў спробу абараніць беларускую мову і будучыню беларускай нацыі. На яго думку, выкладанне гуманітарных навук у школе павінна адбывацца на беларускай мове, а дакладных – на рускай. Маўляў, гэта паспрыяе фарміраванню патрыятызму і ўмацаванню беларускай дзяржавы. Спадар дэпутат, напэўна, ганарыцца сваёй смелай прапановай, якую яшчэ пару гадоў таму яму проста не дазволілі б агучыць. Цяпер дазволілі, але толькі таму, што пакрысе і ўлада пачынае разумець, што школа не выконвае самы галоўны дзяржзаказ – гадаванне патрыётаў сваёй краіны.

У канцы мінулага года на семінары Міністэрства адукацыі ў Нацыянальнай бібліятэцы, дзе я таксама прысутнічаў, гэтую прэтэнзію на адрас школы і ўсёй сістэмы адукацыі выказаў віцэ-прэм'ер Васіль Жарко. Пра неабходнасць нейкай "мяккай беларусізацыі" згадаў на з'ездзе вучоных нават прэзідэнт. Чаму такое разуменне дайшло і да ўлады? Паспрабую патлумачыць як настаўнік з 33-гадовым стажам.

Падчас кволай беларусізацыі школы на пачатку 1990-х я бачыў, як з роднай мовай у душы вучняў паступова ўваходзіць Радзіма, як загараюцца шчырай любоўю да Беларусі дзіцячыя вочы, як мова фарміруе менталітэт, характар і ўсведамленне сваёй нацыянальнай адметнасці. Статыстыка тады красамоўна сведчыла, што 70% тагачасных старшакласнікаў марылі звязаць сваё жыццё і лёс з Беларуссю, ёй прысвяціць свае таленты, здольнасці, стваральную працу. У 2003 годзе (апошнія дадзеныя) лічбы быццам "перавярнуліся" надварот – 70% выпускнікоў ужо звязвалі сваю будучыню з замежжам.

З тае пары я больш не сустракаў ні падобнай статыстыкі, ні вынікаў апытанняў. Можа, таму, што страшна апытваць? Са сваёй практыкі ведаю, што паехаць за мяжу сёння плануюць многія, прычым самыя здольныя і мэтанакіраваныя вучні. Яны ведаюць, што там прыйдзецца перамагаць у канкурэнтнай барацьбе, і таму маюць моцны стымул да ўдзелу ў розных творчых конкурсах, алімпіядах, навукова-практычных канферэнцыях. Ад'язджаюць з краіны і студэнты, і выпускнікі ВНУ, таксама не самыя горшыя. З кім жа мы застанёмся, хто будзе развіваць нашу навуку, вытворчасць праз якія 10–20 гадоў?

Упэўнены, што азначаная праблема Міністэрству адукацыі вядомая. Думаю, што нарэшце там зразумелі і прычыны. Галоўная з іх – адсутнасць прышчэпкі беларускасці, якая робіцца ў нацыянальнай школе. Выхаванне патрыёта Беларусі ў рускамоўнай школе – гэта звычайная дэмагогія. І фальш школьных мерапрыемстваў па выхаванні беларускага патрыятызму, што праводзяцца рускамоўнымі настаўнікамі, дзеці, вядома ж, адчуваюць.

Помню, у сярэдзіне 1980-х, калі я са сваімі вучнямі знаходзіўся ў працоўным лагеры ў Клецкім раёне, мне на вочы трапіўся польскі лемантар. Напэўна, факультатыўна мясцовыя дзеці вывучалі польскую мову. Дык вось, мяне ўразіла, што першы сказ для польскага дзіцяці – не "мама мыла раму", а "я ёсць паляк малы".

Якую ж прышчэпку патрыятызму дае дзецям наша сістэма адукацыі, шаноўны дэпутат Ігар Марзалюк? Яшчэ ў 1990-я гады, з'яўляючыся дырэктарам беларускай школы ў Мінску, я спрабаваў даведацца, чаму мае вучні, што бяруць удзел у прадметных алімпіядах раённага альбо гарадскога ўзроўню, атрымліваюць тэксты заданняў на рускай мове. Ці ж гэта праблема – падрыхтаваць беларускамоўныя варыянты? Думаю, Вы здагадваецеся, які я атрымліваў адказ ад чыноўнікаў: "А у нас двуязычие".

Тое самае да гэтай пары адбываецца на навукова-практычных вучнёўскіх канферэнцыях. Летась сярод 35 работ па фізіцы, прадстаўленых на мінскую гарадскую навукова-практычную канферэнцыю старшакласнікаў толькі адна (!) была на беларускай мове. І яе арганізатары канферэнцыі запатрабавалі перакласці на рускую, бо – "у нас двуязычие". Нейкае ж аднабокае "двуязычие" ў нашай краіне, Вам не здаецца, спадар Марзалюк? Дарэчы, тая работа па выніках канферэнцыі была адзначана дыпломам I ступені. Паслухалі б Вы, шаноўны дэпутат, з якой асалодай вучні карыстаюцца беларускай навуковай тэрміналогіяй! Для іх "крыніца жыўлення", "правіла свярдзёлка", "шпуля індуктыўнасці" гучаць як паэзія. І "перпендикуляр" – гэта "старчак", і "перпендикулярно" – "старчма". Уся тэрміналогія распрацавана амаль сто гадоў таму. І навучанне на беларускай мове для дзяцей не стварае ніякіх цяжкасцяў. Цяжкасці ў галовах дарослых…

На згаданым вышэй семінары Мінадукацыі прагучала нават новае паняцце – "формирование гражданской идентичности". Гэта, значыцца, узамен нацыянальнай? Мой бацька на пачатку 1950-х скончыў Беларускі політэхнічны інстытут на беларускай мове. І кандыдацкую ў свой час абараніў. Няўжо Вы, шаноўны дэпутат, і сапраўды лічыце, што фізіку можна вывучаць толькі на рускай мове?

Ці ведаеце Вы, што сёння толькі 13% вучняў у нашай краіне навучаюцца па-беларуску? І нават для іх дзяржава не стварыла магчымасці працягваць адукацыю на роднай мове. Ніводная вышэйшая навучальная ўстанова не працуе на беларускай мове. А якія ў іх падручнікі? Пераважна перакладныя з рускамоўных. У нас, спадар дэпутат, усё беларускае стала другім гатункам, гэта вынік дзяржаўнай палітыкі. Вы сваёй прапановай лішні раз гэта пацвярджаеце.

Пакуль кіраўніцтва дзяржавы не зразумее, што пытанне адраджэння нацыі – гэта пытанне дзяржаўнае, мы будзем страчваць пакаленне за пакаленнем пад апладысменты "русского мира". Пройдзе час, і, прыгадваючы Вашу "мяккую беларусізацыю", можна будзе ўспомніць стары анекдот. Лекар пытаецца: "Хворы перад смерцю пацеў?" – "Пацеў". – "Тады добра!"

Мы ж нават баімся абмяркоўваць у дзяржаўных СМІ сучасны стан беларускай мовы, шляхі яе выратавання. Як ні ўключыш БТ – там адны бяззубыя ток-шоу ні пра што. Ніводнай лёсавызначальнай для краіны тэмы. Баімся "русского мира"? А ён не баіцца і абрынае на нас свае агрэсіўныя крыклівыя абмеркаванні палітычных падзей, якія павінны фарміраваць у расіян пачуццё вялікадзяржаўнага шавінізму. У гэтым іх дзяржаўны інтарэс. А ў нас ён павінен быць свой. Пагартайце, спадар дэпутат, каналы Вашага тэлевізара. Іх каля сотні, і амаль усе яны рускамоўныя. Нават тыя, што ствараюцца за нашы грошы. Такога няма нідзе.

Вы можаце запытацца: дык што рабіць? Па-першае, не баяцца. Баязліўцы краіну не выратуюць. Па-другое, расплюшчыць вочы і паглядзець, як у свеце. Прыклады адраджэння нацый добра вядомыя. Ізраіль адрадзіў мову, якая знікла тысячу год таму і існавала толькі ў Талмудзе. Чэхія была амаль цалкам германізавана за стагоддзі існавання ў Аўстра-Венгерскай імперыі. Сітуацыя з чэшскай мовай на момант набыцця незалежнасці краіны пасля Першай сусветнай вайны была падобная на нашу сітуацыю. Першае, што зрабілі чэхі, – увялі адзіную дзяржаўную мову і адукацыю на ёй. Прайшло сто год, і ў самадастатковасці чэшскай нацыі ўжо ніхто не сумняваецца. Гэткім жа шляхам пайшлі ўсе нашы суседзі. І не разважалі, што важней – мова ці каўбаса.

Ёсць краіны, дзе некалькі дзяржаўных моў, як, напрыклад, Швейцарыя, Канада. Як там дзяржава забяспечвае іх роўнасць і развіццё? Раскажу на прыкладзе Люксембурга, дзе нядаўна ўдалося пабываць. Маленькі народ (550 тысяч чалавек) паміж такімі імперскімі нацыямі, як Францыя і Германія, здолеў не толькі захаваць незалежнасць, але і люксембургскую мову і нацыянальную адметнасць. Уся пачатковая адукацыя ажыццяўляецца на люксембургскай мове, а ў старэйшых класах пачаргова на іншых дзяржаўных мовах: год – на французскай, год – на нямецкай. У выніку ўсе грамадзяне Люксембурга свабодна валодаюць чатырма мовамі (плюс англійская), але паміж сабой зносяцца пераважна па-люксембургску. І ніяк ім нацыянальная свядомасць не замінае быць адной з самых заможных краін Еўропы.

А пакуль, шаноўны спадар дэпутат, усё беларускае ў нас будзе другога гатунку, то і краіна наша будзе другога гатунку, год за годам губляючы самую энергічную і таленавітую моладзь. А мы ўсё будзем разважаць з высокіх трыбун, як нам выхоўваць патрыётаў Беларусі…

Аляксандр СЯДЗЯКА, настаўнік фізікі.

Мінск.

СЛЫШАЛИ?

Льготные кредиты для сельхозпредприятий

В очередной раз правительство рекомендовало банкам выдавать в 2018 году кредиты на льготных условиях сельхозорганизациям для проведения полевых работ, уборки урожая сельскохозяйственных растений, сева озимых культур. Среди тех, кого решено поддержать, не только бывшие колхозы и совхозы, но и крестьянские (фермерские) хозяйства, организации, занимающиеся ремонтом сельхозтехники, льнозаводы, заготовительные, перерабатывающие предприятия, а также те, которые имеют животноводческие комплексы, птицеводческие фермы и рыбное хозяйство.

Предоставлять им льготные кредиты предложено «в белорусских рублях в размере ставки рефинансирования Национального банка, увеличенной не более чем на 3 процентных пункта, уменьшенном на размер компенсации; в иностранной валюте (в рамках заключенных внешнеторговых договоров): в размере не более 13% годовых, уменьшенном на размер компенсации, – по кредитам, выданным в российских рублях; в размере не более 8% годовых, уменьшенном на размер компенсации, – по кредитам, выданным в долларах США и евро».

За счет льготных кредитов сельхозорганизациям, льнозаводам и иным субъектам, осуществляющим деятельность в области агропромышленного производства, будут закуплены 710,4 тысячи тонн дизельного топлива, 58 тысяч тонн автомобильного бензина, 28,7 тысячи тонн моторных масел и смазок, 14,5 тысячи тонн печного топлива.

Местным властям рекомендовано компенсировать в 2018–2019 годах за счет средств соответствующих местных бюджетов потери банков по кредитам, предоставленным на льготных условиях.

ВЫБАРЫ-2018: ХРОНІКА

Фармальна, дзеля птушачкі

Ці ведаеце вы, што за тым, як праходзіць кампанія па выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў, актыўна назіраюць закрыты ўладамі праваабарончы цэнтр "Вясна" і Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне "Беларускі Хельсінкскі камітэт"? Гэтым займаюцца 29 доўгатэрміновых назіральнікаў у абласных цэнтрах і найбуйнейшых гарадах Беларусі.

Усе прадстаўнікі кампаніі бралі ўдзел у пасяджэннях па фарміраванні ўчастковых камісій, што з'яўляецца станоўчым фактам у параўнанні з мясцовымі выбарамі 2014 года, калі ў 52,3% выпадкаў прадстаўнікам кампаніі было адмоўлена ў гэтым праве.

У той жа час, сцвярджаецца ў справаздачы кампаніі "Праваабаронцы за свабодныя выбары", не ўсе актывісты назіраюць закрытыя ўладамі праваабарончыя арганізацыі, працоўных калектываў, заявамі грамадзян). У 72,4% выпадкаў прадстаўнікі арганізацый, якія фарміравалі ўчастковыя камісіі, адмаўлялі ў азнаямленні з гэтымі матэрыяламі, што "не дазваляе зрабіць высновы пра тое, наколькі выключэнне кандыдатаў з'яўлялася абгрунтаваным".

Падчас правядзення пасяджэнняў органаў, якія фарміравалі камісіі, часта не адбывалася абмеркавання дзелавых і асабістых якасцей асоб, вылучаных у склад камісій. Адным словам, усё адбывалася фармальна, як кажуць, дзеля птушачкі.

У склад камісій уключана толькі 26 прадстаўнікоў апазіцыйных партый (11% ад вылучаных). І гэта ў той час, калі ад вылучаных чатырма праўладнымі грамадскімі аб'яднаннямі і ФПБ у склад участковых камісій уключана 30 091 чалавека (97% ад вылучаных), а з усіх вылучэнняў праўладнымі палітычнымі партыямі ў склад камісій трапілі 95,9%.

Зінаіда МАРКОЎСКАЯ.

ДЭМАКРАТЫЯ ПА-БЕЛАРУСКУ

Уладзімір НЯКЛЯЕЎ:

«Без лекаў з дому не выходжу...»

Паэт і грамадзянін Уладзімір Някляеў дайшоў да Вярхоўнага суда. Лаўрэат Дзяржпрэміі спрабуе абскардзіць тыя дзесяць сутак арышту, якія яму прысудзілі за акцыю, удзел у якой ён не браў.

Як паведамляла "Народная Воля", 1 лістапада суддзя суда Ленінскага раёна Мінска **Святлана Мятлёнак** пакарала Уладзіміра Някляева 10-сутачным арыштам за нібыта заклік да ўдзелу ў несанкцыянаваным "Маршы абураных беларусаў 2.0", які праходзіў у Мінску 21 кастрычніка і ў якім паэт не ўдзельнічаў. Як заклік ісці на марш суд расцаніў фрагмент інтэрв'ю паэта тэлеканалу "Белсат", тэкст якога быў размешчаны на сайце "Хартыя-97". На пытанне, чаму беларусы павінны пайсці на гэтую акцыю, Някляеў адказаў: *"Дэкрэт № 3, супраць якога актыўна пратэставалі больш як год не толькі беларусы, але і нашы ўлады, на сутнасці, не адменены. Лукашэнка спачатку паддаўся з тым, што ён неправільны, што трэба вярнуць грошы тым людзям, якія ў іх былі адабраны, і некаторым людзям вярнулі. І быў на адной сустрэчы, і там казалі: "Чаго мы пойдзем на гэтую пратэстную акцыю, калі нам вярнулі грошы?" Але на сутнасці ён, я маю на ўвазе дэкрэт, не адменены, і там нават зроблены не лепшым для простага чалавека, а больш жорсткім удакладненні. Практычна па гэтым дэкрэце ўсіх, хто з-за нейкай прычыны часова або пастаянна не мае працы, можна называць дармаедам і збіраць паборы з іх. Так што калі ёсць воля абараняць свае правы, то трэба ісці і іх абараняць".*

Мінскі гарадскі суд пакінуў рашэнне раённага суда без змен. Але кайданкі на Някляева пакуль не начапілі.

– Я ўсе неабходныя рэчы даўно сабраў, – *распавёў Уладзімір Пракопавіч "Народнай Волі".* – І маральна даўно гатовы да адбыцця гэтых сутак. Але выглядае на тое, што ўлада вырашыла перанесці мой арышт на сакавік. І калі не ўзялі мяне пад Новы год, то перад 25 сакавіка ўжо дакладна прыйдуць.

Тэрміну даўніны ў гэтых сутак няма. Таму арыштаваць могуць калі заўгодна.

– Вы спадзяваліся, што Новы год прыйдзецца сустрэць за кратамі?

– Шчыра кажучы, была думка, што ўлада зладзіць такую падзяку. І добра, што не спраўдзіліся мае апасенні, бо Новы год у турме – не самае вялікае задавальненне.

– А можа, даруюць вам гэтыя суткі? Рэзананс жа быў вялікі...

– Мне пакуль не тое што ніводнага даравання – ніводнага знаку не даравалі! Таму наконт такой міласці ад дзяржавы я ніякага аптымізму не маю.

– Ведаю, што напрыканцы мінулага года вы падалі скаргу ў Вярхоўны суд...

– Так, але, па шчырасці, нічога ад Вярхоўнага суда я таксама не чакаю. Бо ў нас, лічу, няма судоў, якія не залежалі б ад выканаўчай улады. І калі быў загад зверху, а я гэтага не выключаю, прысудзіць мне гэтыя суткі, то ніхто іх адмяняць не будзе. Калі Вярхоўны суд разгледзіць маю скаргу, я пакуль не ведаю.

Марына КОКТЫШ.

100 РАДКОЎ МІХАСЯ СКОБЛЫ

Момант ісціны для міністра

У перадналавагоднай святочнай сумятні мала хто заўважыў адну страту – са спісу фінансаваных дзяржавай перыёдыкаў знік часопіс "Вожык". Хтосьці з інтэрнэт-аптымістаў нявесела пажартаваў: маўляў, абленаваўся той "Вожык", цяпер давядзецца пакруціцца. На жаль, я тут далёка не аптыміст і лічу, што ілюстраваны сатырычны часопіс з накладам менш за тысячу асобнікаў выжыць у нашай сітуацыі папросту не зможа. Як гавораць у народзе, круці не круці – мусіш памярці.

І гэта, вядома, засмучае. Па-першае, "Вожык" адзіны сатырычны часопіс у Беларусі, часопіс-доўгажыхар – выходзіў з 1945 года. Па-другое, ён быў паслядоўна беларускамоўны – і ў змрочныя сталінскія часы, і ў пацешныя хрушчоўскія, калі адмова ад нацыянальных моў мусіла паскорыць хаду савецкага народа да камунізму, і ў часы цяперашняга малаўцямнага (асабліва для СМІ) двухмоўя.

За семдзесят два гады "Вожык", вядома ж, перажываў і росквіты, і заняпады. Я памятаю часы, калі часопіса было не дакупіцца ў шапіках "Саюздруку", калі свежы нумар ішоў нарасхват у электрычках, калі ўдалыя і смелыя карыкатуры Кастуся Куксо (цяпер прызнаны класік шаржу жыве і працуе ў Маскве), Аляксандра Каршакевіча і Анатоля Гармазы разляталіся па абшары ад Белавежы да сібірскай тайгі. Па "Вожыку" нашы суседзі вывучалі беларускую мову – як па песнях "Песняроў"!

З "Вожыкам" доўгія гады супрацоўнічалі Рыгор Барадулін і Ніл Гілевіч – непераўзыдзеныя майстры вершаванага выспятка, ад якога не аднойчы вохкалі і чухаліся розныя "хрыстапрадаўцы, адшчапенцы, юды, пярэваратні, выпаўзні, прыблуды, фальшыўцы, прайдзісветы, ашуканцы, рабаўнікі, зладзюгі, ліхвяры, манкурты, прыхвасні, прыстасаванцы, урвіцелі, хапугі, махляры" (класіфікацыя Ніла Сымонавіча).

Хіба ўсе яны вывеліся дарэшты ці пайшлі на звод? Мабыць жа, не. Па-ранейшаму, пладзяцца і размнажаюцца. І цяпер мецьмуць яшчэ больш камфортныя ўмовы для гэтага – без калючак "Вожыка", прыгаворанага Міністэрствам інфармацыі да галоднай смерці. Хоць чыноўнікі перакананыя – часопіс, які апошнім часам дэманстраваў нядрэнныя паказчыкі ў гаспадарчай дзейнасці, выжыве і без іх дапамогі.

Гадоў сорак "Вожык" выдаваў сваю сатырычна-гумарыстычную бібліятэчку. З сотняў выдадзеных у ёй кніжак згадаю толькі адну – "Сказ пра Лысую Гару" Францішка Ведзьмака-Лысагорскага. Дайце веры, выдадзеная стотысячным накладам паэма пра дачныя прыгоды беларускіх пісьменнікаў стала сапраўдным бестселерам, яе чыталі ў застоллях і вясковых клубах, абмяркоўвалі ў лазнях і ва ўладных кабінетах. Рэдакцыі давялося ў спешным парадку дадрукоўваць дадатковы наклад, які таксама не заляжаўся ў шапіках.

Здавалася б, часопіс з такімі традыцыямі і ў незалежнай краіне знойдзе сваё месца пад сонцам. Бо, як вядома, і на ім ёсць плямы. Але, як аказалася, сёння ў нас няма патрэбы крытыкаваць заганы ў дзяржаве. Спачатку "Вожык", які вёў свой радавод ад часопіса-плаката "Раздавім фашысцкую гадзіну", бясстрашна памкнуўся кальнуць сягогага з высокапастаўленых чыноўнікаў, але хутка быў пасаджаны на жорсткі ашыйнік. "Вожык" у ашыйніку – вартае жалю відовішча, і пачаў ён на вачах мізарнець. Здаецца, з 2009 года часопіс стаў квартальнікам, потым выходзіў раз на паўгода. Пасля былі не дужа настойлівыя спробы рэанімаваць выданне, але беспаспяхова. Нездарма ў народзе гавораць: толькі ляж пад абразы, адпявалы знойдуцца.

Адпявалам "Вожыка" бачыцца мне Міністэрства інфармацыі. Прызнацца, не чужое мне – амаль тры гады я там адпрацаваў якраз у аддзеле перыядычных выданняў. Дык вось падчас маёй службы (1995–1998) спіс падтрыманых з дзяржбюджэту беларускамоўных газет і часопісаў налічваў 43 пазіцыі. Цяпер іх амаль удвая менш – 23. Паступова і неяк незаўважна зніклі з інфармацыйнай прасторы дзіцячая газета "Раніца", маладзёвая "Чырвоная змена", часопіс "Спадчына". Дайшла чарга і да "Вожыка".

Калісьці ў ім, папулярным і ганарарным, друкаваўся і Алесь Карлюкевіч – сённяшні міністр інфармацыі, чыё імя цяпер нават на вокладках кніг пішацца цалкам – Аляксандр Мікалаевіч Карлюкевіч. Як жа так сталася, што мы, колішнія аўтары "Вожыка", апынуліся сёння па розныя бакі барыкад? "Вожык", ацалелы нават пры міністры Замяталіне, які лічыў з'яўленне беларускай нацыі гістарычнай памылкай бальшавікоў, можа памерці пры міністры-пісьменніку, які напісаў столькі прыгожых слоў пра любоў да радзімы ў сваіх краязнаўчых кнігах…

А яшчэ пісьменнік-краязнавец Алесь Карлюкевіч раней, да прызначэння на начальніцкія пасады, ахвотна публікаваўся ў рэгіянальных перыёдыках. З цікавымі, трэба прызнаць, даследаваннямі. Сёння краязнаўца-міністра там мусілі б перакладаць, бо абласны і раённы друк амаль цалкам перайшоў на рускую мову. Бываючы на малой радзіме, я з жалем гартаю зэльвенскую раёнку "Праца", ваўкавыскі "Наш час", "Гродзенскую праўду" – беларуская мова там толькі ў назвах. Такой непрыхаванай русіфікацыі мясцовага друку нават у савецкія часы не было.

Ці магчыма спыніць гэты пагібельны працэс? Мяркую, што магчыма. Выказаўся ж нядаўна кіраўнік краіны ў падтрымку беларусізацыі ("не германізацыю ж у Беларусі праводзіць"). Дык хай бы шаноўны Аляксандр Карлюкевіч разаслаў па падведамасных яму рэдакцыях акуратненькае такое міністэрскае папярэджанне пра няправільнае разуменне двухмоўя, перагібы на месцах і г.д. Рэдактары – людзі кемлівыя, зразумелі б з паўслова. Толькі ці прычакаюць яны такога паслання?

Думаецца, для міністра Аляксандра Карлюкевіча настаў своеасаблівы момант ісціны – ці яго рукамі па-ранейшаму будуць душыцца беларускамоўныя выданні, ці ён, скарыстаўшы спрыяльныя павевы ў дзяржпалітыцы, зможа змяніць сітуацыю да лепшага. Ці ўжо і раённы друк міністру не падначальваецца?

Што да няшчаснага "Вожыка", то прыгадваецца пачутая аднойчы ў Балгарыі гісторыя. Ёсць на балгарскім узбярэжжы гарадок Залатыя Пяскі з цёплым морам і мяккім, як праз дробнае сіта прасеяным, пяском. Але там доўга не маглі зрабіць курорт, бо ў прыбярэжных вінаградніках вяліся змеі, якія выпаўзалі на пляжы і адпалохвалі адпачыннікаў. На іх палявалі, іх труцілі – нічога не дапамагала. І тады нехта прывёз у Залатыя Пяскі вожыкаў. Праз год там не засталося ніводнага гада...

"Вожык" у Беларусі патрэбны. Не станьце ж яго далакопам, шаноўны міністр Аляксандр Карлюкевіч!

РЭГІСТРАТУРА

16 медыкаў абаранілі доктарскія дысертацыі ў мінулым годзе

З іх шасцёра ва ўзросце да 45 гадоў. Адразу на тры дактары навук стала больш у РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі.

Не сакрэт, што апошнім часам доктарскіх дысертацый у Беларусі абараняецца няшмат. Праца патрабуе высілкаў, а аплачваецца не вельмі высока. У 2016 годзе ў Беларусі былі абаронены 44 доктарскія дысертацыі, у 2015-м – 48, у 2014-м – 45, у 2013-м – 39 дысертацый. На гэтым фоне 16 паспяховых доктарскіх прац у медыцыне ў 2017 годзе, можа, і не прарыў, але неблагі паказчык. Напэўна, таму ўручаў дакументы медыкам, якія паспяхова абаранілі доктарскія дысертацыі, старшыня ВАК **Генадзь Пальчык**. Мерапрыемства прайшло ў РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Народная Воля http://www.nv-online.info 9 СТУДЗЕНЯ 2018 г.

СУМНАЯ ГІСТОРЫЯ

ПАДМАНУТЫ...

Іван Ксавер'евіч Скорб з вёскі Васілішкі Шчучынскага раёна 30 гадоў быў дырэктарам школы, у якой настаўніцай хіміі працавала і яго жонка Валянціна Іванаўна. За гэты час выпускнікамі сталі амаль дзве тысячы вучняў. Аддаўшы нямала сіл навучанню і выхаванню падрастаючага пакалення, пенсіянеры так і не разжыліся ўласным куточкам. "Дапамаглі" ў гэтым мясцовыя чыноўнікі. Сам Іван Ксавер'евіч пра гэта гаворыць проста: "Каб мясцовыя кіраўнікі працавалі так, як умеюць здзекавацца, мы жылі б у раі. Яны адабралі ў мяне 11 гадоў жыцця".

Як жа так атрымалася, што ветэран народнай асветы апынуўся, як кажуць, у разбітага карыта?

Грошы на жыллё аддаў на камп'ютары для школы

Іван Скорб узначаліў Васілішкаўскую школу ў жніўні 1980 года. Вёска, якая стала цэнтрам вядомага ў Беларусі калгаса імя Леніна, хутка развівалася. Але, як ні дзіўна, дырэктару з жонкай і двума дзецьмі не знайшлі нічога лепшага для жыцця, як стары будынак вучнёўскіх майстэрань. У ім сям'я і пасялілася на падставе дамовы, заключанай з аддзелам адукацыі Шчучынскага райвыканкама.

Не было ні каналізацыі, ні водаправода, ні тым больш цеплатрасы. Усё гэта малады дырэктар зрабіў за ўласны кошт ужо да 1985 года. Нарэшце, у 1989 годзе кіраўніцтва калгаса вырашыла выдаткаваць Івану Скорбу на будаўніцтва дома 60 тысяч рублёў. Але ён выкарыстаў гэтыя грошы на набыццё камп'ютараў і абсталяванне камп'ютарнага класа ў школе! Дырэктар уклаў сродкі на карысць вучняў, а з вырашэннем жыллёвай праблемы палічыў магчымым пачакаць, паколькі верыў: галоўнае – добра працаваць і паказваць вынік, а дзяржава рана ці позна аддзячыць.

На жаль, спадзяванні Івана Ксавер'евіча сталіся марнымі. 21 чэрвеня 1991 года Шчучынскі райвыканкам прыняў рашэнне аб будаўніцтве прыбудовы да школы на месцы майстэрань, у якіх жыла сям'я Скорбаў. Праект планавалася рэалізаваць на працягу 1992–1993 гадоў, а дырэктару мелі намер выдзеліць кватэру ў доме, які пабудуе калгас. Але ўмяшаўся лёс – у снежні 1991 года развалiўся Савецкі Саюз.

Пазбаўляецца жылля

Толькі 17 чэрвеня 1994 года нарэшце Шчучынскі райвыканкам прымае рашэнне: выдзеліць Івану Скорбу кватэру ў будуемым калгасным доме. Але гэта так і не было зроблена. У 1996 годзе дырэктар школы звярнуўся з просьбай дазволіць яму набыць будынак былога інтэрната, які развальваўся на вачах. Адмовілі. Як і ў крэдыце ад "Беларусбанка" на куплю жылля, калі 25 мая 2001 года Шчучынскі райвыканкам прызнаў кватэру Івана Скорба непрыдатнай для пражывання ў сувязі з трухлявым яе станам. Праўда, пасля звароту ў Гродзенскі аблвыканкам І.Скорбу абяцалі выдзеліць крэдыт, якога хапіла б на набыццё толькі аднапакаёўкі. На той час з двума дзецьмі гэта быў не варыянт.

2 верасня 2005 года ААТ "Васілішкі" наведаў тагачасны старшыня Нацыянальнага банка Пётр Пракаповіч, які пабываў і ў школе. Іван Скорб і кіраўнік Шчучынскага аддзела адукацыі звярнуліся з просьбай вярнуцца да рэалізацыі праекта пятнаццацігадовай даўніны – будаўніцтва спартыўнай залы і… басейна. Пасля разгляду гэтага пытання ў аблвыканкаме было вырашана ўключыць у праект яшчэ дзіцячы садок і лазнева-пральны камбінат.

Пад знос трапілі ўсе пабудовы былых школьных майстэрань, а значыць, і жыллё дырэктара. Узамен Івану Скорбу спачатку была прадастаўлена трохпакаёвая кватэра, але ў 2009 годзе прапанавалі перабрацца з яе ў дом, пабудаваны ААТ "Васілішкі". Кампенсацыі за садовыя насаджэнні і многае іншае ён так і не атрымаў.

У пошуках кампрамісу

Іван Скорб не мог нават уявіць, што з новым домам, які, як ён лічыў, атрымлівае ва ўласнасць узамен старога жылля, раптам паўстануць сур'ёзныя праблемы. Што, аддаўшы школе ўсё жыццё, застанецца ў разбітага карыта і ў любы момант можа пазбавіцца даху над галавой.

Як высветлілася пазней, Шчучынскі аддзел адукацыі не заключыў з ААТ "Васілішкі" дамову найму жылога памяшкання, прадастаўленага Скорбу. Прычыну, чаму так адбылося, шукаць позна. Сітуацыю паспрабавалі вырашыць па свежых слядах – з дапамогай умяшальніцтва ў красавіку 2010 года кіраўніцтва Шчучынскага райвыканкама. Не дапамагло.

26 жніўня 2010 года Іван Скорб пабываў на асабістым прыёме ў намесніка кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь У.Мацкевіча, да якога звярнуўся з просьбай аб аказанні садзейнічання ў прыватызацыі займаемага жылога дома. Іван Ксавер'евіч не мог зразумець, што закон сапраўды не на яго баку і яго проста "развялі". Калі казаць мовай заканадаўства: памяшканне, у якім жыў Скорб, да восені 2006 года з'яўлялася камунальнай уласнасцю і знаходзілася ў аператыўным кіраванні аддзела адукацыі Шчучынскага райвыканкама і да дзяржаўнага жыллёвага фонду не адносілася. А на пазачарговым агульным сходзе акцыянераў ААТ "Васілішкі", якое было праведзена 9 ліпеня 2010 года, прынялі рашэнне аб адмове ў бясплатнай перадачы ў камунальную ўласнасць жылога дома, якім карыстаецца І.Скорб.

Пасля звароту Івана Ксавер'евіча да У.Мацкевіча з Гродзенскага аблвыканкама прыйшоў ліст, у якім канкрэтна агаворвалася: "ААТ "Васілішкі" даручана да 1 лістапада 2010 года перадаць "жылое памяшканне, якое адпавядае тыповым спажывецкім якасцям і раўнацэннае па добраўпарадкаванні, санітарным і тэхнічным патрабаванням знесенаму ў 2006 годзе жылому памяшканню", Шчучынскаму раёну, каб потым у межах закона вырашыць праблему І.Скорба. Здавалася б, рашэнне знойдзена. Але яшчэ раз узгадаем прыказку "Закон як дышла, куды павернеш – туды і выйшла": на пазачарговым агульным сходзе акцыянераў ААТ "Васілішкі" было вырашана нічога ў камунальную ўласнасць Шчучынскаму раёну не перадаваць.

Таму 23 лістапада 2010 года райвыканкам падрыхтаваў на адрас раённай пракуратуры матэрыялы і праект іску аб прымушэнні ААТ "Васілішкі" да выканання абавязацельства. Пасля ж таго, як яшчэ адзін пазачарговы сход вырашыў адмовіць у перадачы жылога памяшкання, райвыканкам паведаміў пра падрыхтоўку дакументаў для вырашэння спрэчкі ў судовым парадку.

Адна з хат, у якія ветэранам-педагогам прапануюць пераехаць.

«З кім вы ваюеце?»

Іван Скорб паўторна звярнуўся з лістом у Адміністрацыю прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, адкуль ён быў пераадрасаваны ў Гродзенскі аблвыканкам. І 30 снежня 2010 года пракуратура Шчучынскага раёна падала ў абласны Гаспадарчы суд іск аб прымусовым выкананні абавязацельстваў ААТ "Васілішкі".

2 лютага 2011 года Іван Скорб, каб паскорыць вырашэнне жыллёвай сітуацыі. наведаўся на прыём да кіраўніка Гродзенскага аблвыканкама Сямёна Шапіры, які выклікаў старшыню назіральнага савета Нацбанка па Гродзенскай вобласці Аляксандра Прышчыца і сказаў: з кім вы ваюеце – з чалавекам, які жыццё аддаў школе, здароўе згубіў?! І загадаў вырашыць пытанне за тры месяцы. Ён патэлефанаваў старшыні Шчучынскага райвыканкама Сяргею Ушкевічу і запатрабаваў неадкладна разруліць сітуацыю. Аднак вынікам стала тое, што іск у суд на імя ААТ "Васілішкі" ўвогуле быў адкліканы.

Бюракратычны падыход

8 красавіка 2011 года Івану Скорбу быў накіраваны адказ з Нацыянальнага банка, падпісаны Аляксандрам Прышчыцам, які чарговы раз дэманстраваў бюракратычны падыход да вырашэння праблемы ветэрана народнай асветы. Яму патлумачылі, што для яго сям'і мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі павінна быць выдзелена жыллёвае памяшканне ў межах ад 15 да 20 кв.метраў на чалавека. А ўся соль у тым, што карысная плошча дома па вуліцы Савецкай, 25, які быў прадастаўлены І.Скорбу, мае 56 квадратных метраў. А паколькі дзеці адсяліліся, то яна цяпер быццам перавышае нарматыў. Таму, падкрэсліваецца ў пісьме А.Прышчыца, "падстаў для прыняцця рашэння пра перадачу ў камунальную ўласнасць займаемага Вамі жылога дома не маецца".

Пры гэтым высокі чыноўнік не звярнуў увагі на тое, што плошча знесенага дома, у якім некалі пражывала сям'я Івана Ксавер'евіча, складала 71,9 квадратнага метра. Жыллё было добраўпарадкавана за ўласны кошт. Чыноўнікі прапаноўвалі іншае рашэнне: ААТ "Васілішкі" павінна набыць іншую кватэру, якая б "адпавядала тыповым спажывецкім якасцям, з'яўлялася раўнацэннай па добраўпарадкаванні, адказвала ўстаноўленым для пражывання санітарным і тэхнічным патрабаванням і памер агульнай плошчы адпавядаў бы нормам вышэйзгаданага Палажэння", г.зн. 15–20 квадратных метраў на чалавека.

Як набыць жыллё пенсіянеру?

З 1 жніўня 2012 года Скорбу некалькі разоў прапаноўвалі розныя хаты ў Васілішках. Але яны ў большасці выпадкаў не мелі ні водаправода, ні каналізацыі, іншыя ж знаходзіліся ў настолькі дрэнным стане, што ад іх адмаўляліся маладыя спецыялісты і работнікі дзіцячага садка. Як адзначае Іван Ксавер'евіч, каб стварыць нармальныя ўмовы для пражывання, трэба ўкласці тысяч 20 долараў.

У 2014 годзе Скорб пабываў на прыёме ў новага кіраўніка Гродзенскага аблвыканкама Уладзіміра Краўцова. Той даручыў вырашыць пытанне новаму старшыні Шчучынскага райвыканкама Сяргею Ложачніку. І ён "вырашыў", накіраваўшы 28 сакавіка 2014 года адказ, што на балансе ААТ "Васілішкі" не маецца іншай свабоднай кватэры, якая падышла б сям'і Скорб у адпаведнасці з законам. Таксама, каб пенсіянер не турбаваўся, яго інфармавалі: ААТ "Васілішкі" не прадпрымала і не будзе прадпрымаць мер па высяленні яго з жонкай з займаемага жыллёвага памяшкання.

Разам з тым Скорбу было прапанавана дамовіцца з дырэктарам гаспадаркі аб выкупу дома, у якім ён жыве. А таму рэкамендавана "знайсці магчымасць прадастаўлення льгот пры продажы жылога памяшкання". Аднак ні пра якія льготы Іван Ксавер'евіч так і не пачуў ні слова. Яму толькі параілі звярнуцца ў Лідскі філіял РУП "Гродзенскае агенцтва па дзяржаўнай рэгістрацыі і зямельным кадастры" для ацэнкі дадзенага жылога дома. А неяк заглянуў да Скорба кіраўнік аддзела адукацыі і сказаў: "Ды знайдзі ты гэтыя 25 тысяч долараў!" Можаце супаставіць памер пенсіі педагога-ветэрана і суму ў 25 тысяч долараў? Гэта ж колькі трэба яшчэ пражыць, не есці і не піць, каб сабраць такія грошы?!

Сумная гісторыя цягнецца ўжо 11 гадоў, а Івану Ксавер'евічу пад семдзесят. Няўжо гэты чалавек не заслужыў, каб улады пайшлі яму насустрач і далі магчымасць пажыць яшчэ ў сваім доме? Няўжо ўся праблема ўпіраецца ў нейкія 16 квадратных метраў? Тым больш што дом, у якім І.Скорб жыве, патрабуе ўжо капітальнага рамонту.

У размове са мной 68-гадовы Іван Ксавер'евіч сказаў: "Я выкладаў грамадазнаўства і заўсёды казаў вучням, што Рэспубліка Беларусь – прававая дзяржава. І нават не мог падумаць, што можа быць інакш… Я таксама заўсёды меў добрыя адносіны з кіраўніцтвам мясцовай гаспадаркі. І ўрэшце аказаўся падманутым…"

Васіль ГЕРАСІМЧЫК.

Шчучынскі раён.

ОБЩИЙ ПЛАН

В Лунинце появится улица Василя Быкова

Последний месяц ушедшего года в Лунинецком районе был посвящен общественному обсуждению топонимики новых районов индивидуальной жилой застройки. Правда, свое мнение по этому вопросу захотели высказать всего трое заинтересованных граждан, сообщает сайт районной вертикали. Так что исполком сам определился с названием 17 новых проектируемых улиц. Приятно, что некоторым будут присвоены имена любимых белорусских писателей: Василя Быкова, Владимира Короткевича, Андрея Макаенка. Конечно, не забыты и фамилии знаменитых лунинчан: героя Великой Отечественной войны летчика Николая Фролкина-Чепурнова, а также церковного звонаря Николая Юстиновича. Как дань великому военному прошлому одна из новых улиц города будет носить имя маршала Георгия Жукова. А некоторым, по давнишней традиции маленьких городов, присвоили лирические имена – например, Вербная, Кленовая, Озерная, а также Клубничная (что логично для Лунинца – клубничной столицы Беларуси). Не иначе как призыв к новому будущему прозвучит и такое новое название, как улица Аэродромная.

Кирилл БУБНОВ.

РЕАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА

Урезать!

Правительство в 2018 году на треть снизит объемы директивного кредитования. Лимиты на 2018 год утверждены постановлением Совета министров №1046 от 29 декабря. Речь идет о сумме 1240 млрд рублей на госпрограммы и мероприятия.

Лимит на прошлый год был утвержден на уровне 1,9 млрд рублей, а к 2019 году правительство обещало свести лимит директивного кредитования до нуля.

Госбанкам: «Белагропромбанку», «Паритетбанку» и «Беларусбанку» – предложено осуществлять директивное кредитование, в том числе кредитование жилищного строительства, согласно законодательству, а также кредитование организаций, завершающих строительство объектов в рамках госпрограмм и мероприятий, при наличии ресурсов в соответствии с направлениями и лимитами директивного кредитования.

Основной объем средств – 600 млн рублей – выделят по госпрограмме развития аграрного бизнеса, 483 млн – на кредитование предприятий по решениям президента и правительства, 106 млн пойдут на программу строительства жилья, 38 млн – на кредитование физлиц по решениям президента (минус 40% к прошлому году).

Согласно документу, кредитование в объемах, превышающих лимиты директивного кредитования, и по направлениям директивного кредитования, не предусмотренным настоящим постановлением, осуществляется без оказания господдержки.

ДА ВЕДАМА

Як змяніліся тарыфы на жыллёва-камунальныя паслугі?

З 1 студзеня згодна з указам А.Лукашэнкі ў Беларусі павысіліся тарыфы на ЖКП – у межах 5 долараў. Падаражэлі, праўда, не ўсе паслугі, некаторыя засталіся на ранейшым узроўні. А, напрыклад, тарыфы на каналізацыю сталі амаль у два разы вышэйшыя.

Паслуга	Было	Стала з 1 студзеня
Цеплазабеспячэнне (ацяпленне і абаграванне вады) за 1 Гкал.	16,9259 рубля	16,9259 рубля
Капрамонт жылога дома (за 1 кв. метр агульнай плошчы жылога памяшкання)	0,0953 рубля	0,0953 рубля
Газ (за кубаметр газу ў дамах і кватэрах, дзе ёсць прыборы індывідуальнага ўліку расходу газу і індывідуальныя газавыя ацяпляльныя прыборы): у ацяпляльны перыяд; у летні перыяд	0,0983 рубля; 0,3081 рубля	0,1015 рубля; 0,3275 рубля
Газ (за кубаметр пры адсутнасці індывідуальных газавых прыбораў) незалежна ад сезона	0,3081 рубля	0,3275 рубля
Электраэнергія (у жылых дамах і кватэрах, абсталяваных электрычнымі плітамі) за 1 кВт•ч	0,1094 рубля	0,1218 рубля
Электраэнергія (у жылых дамах і кватэрах, не абсталяваных электрычнымі плітамі)	0,1287	0,1433
Водазабеспячэнне, за кубаметр	0,5748 рубля	0,8053 рубля
Водаадвядзенне (каналізацыя), за кубаметр	0,3838 рубля	0,6191 рубля
Тэхабслугоўванне жылога дома (за 1 кв. метр агульнай плошчы жылога памяшкання)	0,1084 рубля	0,1187 рубля
Тэхабслугоўванне ліфта (за аднаго пражываючага)	1,28 рубля	1,4 рубля
Вываз смецця ў дамах, абсталяваных смеццеправодам, які працуе (за кубаметр)	5,5235 рубля	8,8076 рубля
Вываз смецця ў дамах без смеццеправода (за кубаметр)	5,1143 рубля	7,5483 рубля
За ўборку пад'езда (з аднаго жыхара)	0,53 рубля	0,56 рубля

О ЧЕМ ГОВОРЯТ...

«Существенные изменения произойдут тогда, когда интернет-магазины начнут реализовывать продукцию местных производителей»

С 1 января 2018 года белорусские интернет-магазины могут применять упрощенную систему налогообложения. Это предусмотрено декретом №7 «О развитии предпринимательства», который пресс-служба президента назвала ключевым в улучшении бизнес-климата в стране. «Народная Воля» поинтересовалась у представителей интернет-магазинов, какие дивиденды принесет упрощенная система предпринимателям и как это отразится на потребителе.

– Возврат УСН (*«упрощенку» отменили в 2016 году. –* ***«НВ»****)* – это скорее восстановление справедливости, а не шаг вперед. Так сказать, ликвидация допущенной дискриминации, – *отметил соучредитель онлайн-гипермаркета 21vek.by* ***Сергей Вайнилович****.* – Дело в том, что ограничение применения УСН для интернет-торговли – это не что иное, как дискриминация определенных способов розничной торговли.

Какие плюсы появляются у интернет-магазинов? Прежде всего, это простота прогнозирования налогов и ведения бухгалтерии. Я не могу однозначно сказать, что «упрощенка» выгоднее. Нельзя давать оценку, не зная структуры расходов конкретной компании. Как правило, наценка в интернет-торговле крайне низкая, и УСН не всегда будет самой оптимальной системой налогообложения. Но в любом случае это хорошо, это положительно сказывается на конкурентности и привлекательности отрасли, она развивается. А так как отрасль перспективная, нужно максимально содействовать ее развитию.

Нельзя назвать «упрощенку» существенным изменением, так как еще пару лет назад это было нормой. Но в любом случае эти изменения повлекут за собой развитие рынка, культуры интернет-торговли. Мы, безусловно, этому рады и поддерживаем это, хотя к нашей компании это давно неприменимо.

Что касается потребителя, то для него эти изменения малозаметны. Это скорее позволит каким-то компаниям выйти из тени и официально вести торговлю. Как следствие, потребитель получит защиту, а государство – доход в виде налога.

Представитель одного из интернет-магазинов одежды предпочел остаться неназванным, но на вопрос ответил:

– Это вообще не стоит рассматривать как либерализацию бизнеса. Что является основным для интернет-магазина? Продажи. А продажи не будут находиться на должном уровне в государстве, где у людей недостаточный заработок. Если денег хватает только на еду и текущие расходы, то никто одежду покупать не будет. Конечно, «упрощенка» – плюс, но это не какой-то фактор, который воодушевит нас активно что-то развивать. Существенные изменения произойдут тогда, когда интернет-магазины начнут реализовывать продукцию местных производителей. Тогда будут и рабочие места, и налоги, и т.д. А получается, что местная продукция зачастую либо плохого качества, либо дорогая. Поэтому человек ищет более дешевые варианты, которые могут предложить иностранные поставщики. Если бы решили этот вопрос, то был бы рывок. Вы можете посетить любой магазин и сравнить цены и качество отечественной и иностранной продукции. Вот и все. Все дело в товарообороте, покупательской способности, а не в мелких деталях.

Работа любого интернет-магазина зависит от товарооборота. Если он растет, магазин развивается. Если нет – закрывается. Нововведения не способствуют увеличению товарооборота, а, скорее, незначительно сокращают затраты на ведение предпринимательской деятельности. То, что это будет стимулировать открытие новых торговых точек, очень спорно. Я с этим не согласен.

Магазин электроники и бытовой техники elmarket.by еще не решил, будет ли переходить на «упрощенку».

– Мы никогда не применяли упрощенную систему, поэтому трудно сказать, какие плоды это принесет впоследствии, – *рассказала заместитель директора Людмила.* – Там достаточно много критериев, чтобы оценить, выгодно ли это или нет. Эту тему должны проработать бухгалтеры и финансисты.

Алексей ШУНТОВ.

ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Европа в… провинции

Стиль жизни – деревенский

Не каждый районный центр Беларуси может похвастаться сразу тремя дворцами в своем городе. А Пружаны – наш западный городок с 18,5 тысячи населения – могут. Во-первых, старинный "Пружанский палацык" – усадьба Швыковских XIX века, довольно известный в стране культурно-исторический объект. А во-вторых и в-третьих, дворцы спортивные: ледовый и водный. Да, не памятники, а типовые современные сооружения. Но без этих стандартных зданий сейчас уже трудно представить жизнь в районе. Хотя, конечно, нам из столицы, как водится, виднее, нужны были или нет такие масштабные спортивные учреждения в маленьких городах Беларуси, поэтому мы не раз дружно фыркали и критиковали эту государственную инициативу, на которую потрачены действительно огромные средства. Нам, радетелям бюджета, хотелось иметь от районных дворцов спорта отдачу, как, например, от газовой трубы.

Так вот, я вам скажу, отдача гораздо больше.

Представьте: понедельник, семь часов вечера, зима. На улицах районного центра практически ни души. Холодно и темно у нас в декабре повсеместно. А около Ледовой арены – люди, машины, движение. Не могу забыть картинку, словно из какой-нибудь телевизионной рекламы. В фойе дворца очаровательная молодая мама с двумя малышами явно дошкольного возраста: у мальчика тяжелая амуниция хоккеиста, у девочки спортивной одежды меньше, потому что она, как любезно пояснила мне женщина, занимается фигурным катанием. Малыши не стоят на месте, прыгают, носятся и, в общем-то, мешают своей маме складывать разнообразное снаряжение в большую сумку. Наконец семья выходит из здания и дружно усаживается в авто, причем беременная мама (а это видно, даже несмотря на верхнюю одежду) важно устраивается на место водителя. О-ля-ля, ну прямо как в Европе! Я, на ходу представившись, успеваю спросить:

– Далеко живете? Откуда привозите детей во дворец на занятия?

– Из деревни!

Это было произнесено с таким удовлетворением, с таким достоинством, что я, признаюсь честно, забыла поинтересоваться названием населенного пункта, где живет эта семья.

Впрочем, это и не важно.

Образец – Древняя Греция

Пружанской ледовой ареной, как любезно рассказал мне заместитель председателя райисполкома **Николай Петрович Кудравец**, пользуются дети со всего района, а также из соседних – Березовского, Зельвенского, Свислочского, Волковысского, Каменецкого.

– Выходит, здоровый образ жизни стал модным теперь в провинции? – довольно неловко пыталась удивиться я.

Чиновник деликатно меня поправил:

– Это стало теперь в провинции естественным.

Особенно многолюдно в обоих дворцах на школьных каникулах: на тренировки приезжают даже спортивные команды из России. А в праздники и в выходные на лед и в бассейн приходят взрослые, так что билеты, а то и абонементы вообще раскупаются заранее. Хотя именно в спортивных секциях занятия для ребят проводятся бесплатно.

Но ведь представить себе такое у нас еще десять лет назад было просто невозможно! Прежде всего потому, что в райцентрах страны тогда не было ни круглогодичного льда под куполом, ни общедоступных водных дорожек бассейна. Спортивные секции для детей – да, работали. И школьные бассейны имелись, хотя и не повсеместно. Но не ледовые арены под крышей… И вот именно в Пружанах десять лет назад был построен первый – районный – Ледовый дворец. А через несколько лет здесь же возведен еще и такой же современный Водный дворец. Вскоре подобные сооружения стали появляться в других районах страны. И пока столица высокомерно считала это расточительством, сельчане и жители райцентров, а также их дети и внуки постепенно осваивали блага, которые раньше были большинству недоступны.

– Но все-таки спортивные дворцы не окупаются? – спрашивала я Николая Петровича с некоторым, признаюсь, вызовом, будто хотела выведать у него государственную тайну.

А никакой тайны нет.

– Не окупаются. Как многие театры. И многие музеи. Но государство не закрывает эти учреждения! Это социальные объекты, – терпеливо проводил со мной ликбез заместитель руководителя района. – Перед нами стоит задача: научить плавать каждого ребенка.

Ну просто Древняя Греция: там человек, не умеющий плавать, считался инвалидом.

Уже вечером, когда я заселялась в местную гостиницу «Мухавец», дежурный администратор **Наталья Станиславовна Ковалевич**, выдавая ключи от номера, предложила мне дополнительную услугу: билеты на вечерние сеансы в бассейн со скидкой – как всем гостям города, проживающим в отеле. Но я не взяла в командировку купальник! И почувствовала такую досаду… И прямо спросила Наталью Станиславовну, ведет ли здоровый образ жизни лично она. Дежурная не дрогнула под моим напором.

– Я предпочитаю лед. Каток во дворце работает практически круглый год, – отчиталась передо мной Наталья Станиславовна и по-свойски добавила: – Если делаю большой перерыв, потом здорово болят мышцы. Так что лучше занятия не пропускать.

Вопреки общепринятому мнению, что критиковать всегда легко, мне легче за соотечественников радоваться. Тем более что спортивные дворцы Пружанам теперь особенно пригодятся. Недавно объявленный "безвиз" на десять дней для приграничных областей Беларуси включает и территорию этого района, и такой местный бонус, как бассейн или коньки (снаряжение для льда, кстати, можно взять напрокат на месте), только увеличит привлекательность Пружанщины для туристов.

Фольварки просят любви

Но понятно, что спорт для приезжающих – это побочный интерес. Люди едут к нам из-за границы, чтобы расширить свое культурное пространство. Что покажет им Пружанщина? В городе – красивый "Палацык", безупречный неоренессанс XIX века, в котором двадцать лет назад расположился местный краеведческий музей. Правда, его музейное наполнение из-за скудного финансирования оставляет щемящее чувство старательно прикрываемой бедности. Поэтому человеку без богатого воображения там будет трудно.

Другое дело – знаменитый Ружанский дворец Сапегов в 47 километрах от города. Наполовину он уже восстановлен. Но оставшиеся законсервированные руины, по-моему, даже более величественны, более грандиозны. Именно они, эти говорящие камни, а не новая закрашенная въездная арка, производят чудесное впечатление настоящей истории. И, боюсь, если Ружаны все-таки реконструируют полностью, они утратят своеобразие, станут еще одним старинным замком, которых в Европе десятки. А как раз памятник Времени, беспощадному, но прекрасному, будет погребен под стеклопакетами.

Вообще руины – это настоящая тема, интересный поворот для туристического маршрута, он может быть единственным в своем роде. В Пружанском районе до сих пор есть несколько заброшенных шляхетских усадеб XIX века. Заброшенных, но не развалившихся. Некоторые увидела воочию. Поверьте, каждый фольварк – своего рода уникальная декорация, там до сих пор витает дух старины. А если усилить картинку умным текстом экскурсовода? Вот где просыпаются острые чувства патриотизма, начинает бушевать личная фантазия, пытаясь восстановить прошедшее, но не утраченное.

Конечно, грязь и хлам вокруг – неопровержимые свидетельства лени и вырождения – надо убрать, а для этого следует приложить руки и деньги. Реально это может сделать только частник. Старинные усадьбы сейчас выставлены государством на продажу, но инвесторы пока, увы, вокруг них не толпятся, аукционы проводятся раз за разом, но не приносят результата. Пока что в Пружанском районе продан единственный фольварк – усадьба Дзеконских с прилегающими постройками и землей в деревне Каштановка. Новый владелец – уважаемый человек, солидный бизнесмен из Минска, родовые корни которого именно в этих местах. Потому и купил усадьбу, его сюда возвращает сердце. Я познакомилась с ним, но человек взял с меня слово пока ничего в газету о нем не писать. Красивые обещания утомляют. Время требует результатов. И это правда.

Елена МОЛОЧКО.
Пружанский район.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Каб адправіцца ў палёт, трэба глыкнуць грам пяцьсот

Паліцыя ЗША затрымала п'янага мужчыну, які назваўся вандроўнікам у часе. Ён, маўляў, прыбыў для выратавання чалавецтва. Свой нецвярозы стан "вандроўнік" растлумачыў тым, што вялікія дозы алкаголю з'яўляюцца адной з галоўных умоў бяспечнага пападання ў мінулае.

Хоць не заўсёды я цвярозы,
Сябе апойкам не лічу.
Прынамсі, не ўжываю дозы,
Каб памуцілася ўваччу,
Не нажыраюся, як дзюдзя.
Калі ж збіраюцца сябры,
Магу спакойна ўзяць на грудзі
Не менш чым шклянкі дзве ці тры.
Пад чарку добрую гамонка
Заўсёды злагадна цячэ,
І на душы ўрачыста-звонка,
І выпіць хочацца яшчэ…
Таму, калі сябры ў суботу
Паклікалі на шашлыкі,
Я кінуў нудную работу,
Памчаўся, бы хлапчук які.
Сядзелі добра. Выпівалі.
Гарэлка разганяла кроў.
І на такой узнёслай хвалі
Паведаў нам адзін з сяброў:
– Ці чулі вы? Нядаўна ў Штатах
З'явіўся дзіўны чалавек.
Там шмат і бедных, і багатых,
Такога ж не было спрадвек.
Сцвярджае ён, што нейкім чынам
Патрапіў з будучыні к нам.
– Ды хлусіць, ясна, той мужчына!
Гісторыя – на смех курам, –
Адразу ж хтосьці запярэчыў.
Аднак пачуў такі адказ:
– Зусім другое тут, дарэчы, –
Для нас цікавае якраз.
"Вандроўнік" заявіў, што ўмова
Для падарожжа ёсць адна:
Каб лётаць, трэ абавязкова
Гарэлкі выпіць ці віна.
Калі пітва, як кажуць, мора
У горла ўласнае зальеш,
Дык і ні час, і ні прастора
Не мецьмуць у вандроўцы меж.
Калі ж ты толькі куфаль піва
Або сто грам глынеш, тады
Перанясешся ты імкліва
Назад на два ці тры гады.
Машына часу ў падарожжа
Цвярозага не панясе
І нават узляцець не зможа…
Як ажывіліся мы ўсе!
Навіну тую збэсціў хтосьці,
А нехта абурыўся аж:
– Ды гэта ўсё для весялосці,
Для смеху выдумаў алкаш.
Калі не будзе ён паддаты
І вернецца праз дзень-другі
З кутузкі іхняе дахаты,
Дык жонка выправіць мазгі,
Уставіць правільную клёпку…
І ўрэшце сябар мой Максім
У спрэчцы той паставіў кропку,
Спярша наліўшы ў шклянкі ўсім:
– Бываюць гэткія загулы,
Што я згінаюся ў дугу.
Тады не толькі ў час мінулы –
І ў будучы лятаць магу.

* * *

Дык калі жонка ў раз чарговы
За п'янку дакараць пачне,
Тым больш абразлівыя словы
Адрасаваць захоча мне,
Адказваць буду я гулліва:
Каб лётаць у мінулы час,
Як мінімум патрэбна піва –
Гаручым быць не можа квас.

КСТАТИ

Китай заманивает…

Китайские власти начали выдавать специальные долгосрочные визы для привлечения в страну высококвалифицированных специалистов из-за рубежа. Визы, которые позволяют неограниченное количество раз въезжать в страну, будут выдавать на срок от 5 до 10 лет. В стране можно будет оставаться до 180 дней за раз. Владельцы виз также смогут привезти в страну детей и супругов.

Заявку на такую визу смогут подать специалисты в области новых технологий, предприниматели и ученые из наиболее востребованных областей. В Пекине ожидают, что визы будут пользоваться спросом и у лауреатов Нобелевской премии, успешных спортсменов-олимпийцев, руководителей «всемирно известных музыкальных университетов и университетов искусств», руководителей крупных финансовых организаций.

Подать заявку на новую визу в Китай можно онлайн бесплатно.

Би-Би-Си.

БЯЗВІЗАВЫ ТУРЫЗМ

Каму далі зялёнае святло?

Як вядома, у мінулым годзе з'явіўся прэзідэнцкі ўказ №8 «Аб устанаўленні бязвізавага парадку ўезду і выезду замежных грамадзян».

Дакументам вызначаны бязвізавы парадак уезду ў Беларусь на тэрмін не больш як 5 сутак пры ўездзе праз Нацыянальны аэрапорт Мінск для грамадзян 80 дзяржаў.

Але ўжо ў гэтым годзе турыстаў, якія захочуць наведаць Беларусь, могуць чакаць чарговыя прыемныя навіны. Як паведаміў намеснік начальніка Галоўнага консульскага ўпраўлення МЗС **Аляксандр Ганевіч**, *"у 2018 годзе бязвізавы ўезд на 10 дзён плануецца ўстанавіць для тых, хто прыбывае праз аэрапорт, а ў перыяд ІІ Еўрапейскіх гульняў – на 30 дзён, і потым распаўсюдзіць яго дзеянне на ўсе пункты пропуску"*.

Спіс дзяржаў, у адносінах да грамадзян якіх Беларусь устанавіла бязвізавы парадак уезду і выезду

1.Аўстралія.
2.Аўстрыйская Рэспубліка.
3.Рэспубліка Албанія.
4.Княства Андора.
5.Антыгуа і Барбуда.
6.Аргенцінская Рэспубліка.
7.Барбадас.
8.Каралеўства Бахрэйн.
9.Каралеўства Бельгія.
10.Рэспубліка Балгарыя.
11.Боснія і Герцагавіна.
12.Федэратыўная Рэспубліка Бразілія.
13.Рэспубліка Вануату.
14.Горад-дзяржава Ватыкан.
15.Злучанае Каралеўства Вялікабрытаніі і Паўночнай Ірландыі.
16.Венгрыя.
17.Сацыялістычная Рэспубліка В'етнам*.
18.Рэспубліка Гаіці*.
19.Ісламская Рэспубліка Гамбія*.
20.Федэратыўная Рэспубліка Германія.
21.Рэспубліка Гандурас*.
22.Ганконг (Сянган) – спецыяльны адміністрацыйны раён Кітайскай Народнай Рэспублікі**.
23.Грэчаская Республіка.
24.Каралеўства Данія.
25.Садружнасць Дамінікі.
26.Рэспубліка Індыя*.
27.Рэспубліка Інданэзія.
28.Ірландыя.
29.Рэспубліка Ісландыя.
30.Каралеўства Іспанія.
31.Італьянская Рэспубліка.
32.Канада.
33.Рэспубліка Кіпр.
34.Кітайская Народная Республіка*.
35.Рэспубліка Карэя.
36.Дзяржава Кувейт.
37.Латвійская Республіка***.
38.Ліванская Рэспубліка*.
39.Літоўская Республіка.
40.Княства Ліхтэнштэйн.
41.Вялікае Герцагства Люксембург.
42.Макаа (Аамынь) – спецыяльны адміністрацыйны раён Кітайскай Народнай Рэспублікі**.
43.Рэспубліка Македонія.
44.Малайзія.
45.Рэспубліка Мальта.
46.Мальтыйскі Ордэн**.
47.Мексіканскія Злучаныя Штаты.
48.Федэратыўныя Штаты Мікранэзіі.
49.Княства Манака.
50.Рэспубліка Намібія*.
51.Каралеўства Нідэрландаў.
52.Рэспубліка Нікарагуа.
53.Новая Зеландыя.
54.Каралеўства Нарвегія.
55.Султанат Аман.
56.Рэспубліка Панама.
57.Республика Перу.
58.Рэспубліка Польшча.
59.Партугальская Рэспубліка.
60.Румынія.
61.Незалежная Дзяржава Самоа*.
62.Рэспубліка Сан-Марына.
63.Каралеўства Саудаўская Аравія.
64.Рэспубліка Сейшэлы.
65.Сэнт-Вінсэнт и Грэнадыны.
66.Рэспубліка Сінгапур.
67.Славацкая Рэспубліка.
68.Рэспубліка Славенія.
69.Злучаныя Штаты Амерыкі.
70.Усходняя Рэспубліка Уругвай.
71.Фінляндская Рэспубліка.
72.Французская Рэспубліка.
73.Рэспубліка Харватыя.
74.Чэшская Рэспубліка.
75.Рэспубліка Чылі.
76.Швейцарская Канфедэрацыя.
77.Каралеўства Швецыя.
78.Рэспубліка Эль-Сальвадор.
79.Эстонская Республіка****.
80.Японія.

* Пры наяўнасці ў сапраўдным дакуменце для выезду за мяжу сапраўднай шматразовай візы дзяржаў – членаў Еўрапейскага Саюза або дзяржаў – удзельнікаў Шэнгенскага пагаднення з адзнакай аб уездзе на іх тэрыторыю, а таксама авіябілетаў з пацвярджэннем у іх вылету з Нацыянальнага аэрапорта Мінск.

** Не з'яўляецца дзяржавай.

*** У тым ліку асобы, якія маюць статус неграмадзяніна Латвійскай Рэспублікі.

****У тым ліку асобы без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць у Эстонскай Рэспубліцы.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр ФЕДУТА

Скелеты в шкафах народных артистов

Соседнюю и вполне братскую Литву всколыхнула неприятная новость: двое народных любимцев, как выяснилось, в свое время давали подписку о сотрудничестве с советскими спецслужбами. Народные артисты СССР, гениальный актер Донатас Банионис и выдающийся дирижер Саулюс Сондецкис. С обоих когда-то, накануне выезда за границу, взяли подписку.

– Что из этого? – спросите вы, уважаемые читатели.

В том-то и дело, что ничего. Задолго до этого в своих мемуарах, опубликованных еще при жизни, другой выдающийся актер советского времени, Михаил Козаков, рассказал, как и его «завербовали», уговорив поставить подпись под обязательством сообщать чекистам о том, кто из его коллег и как вел себя «на выезде». Думаю, подобными же откровениями могут быть наполнены воспоминания десятков, а то и сотен деятелей, чей вклад и в развитие культуры, и в развитие демократии более сомнительным не становится. В конце концов, еще в восемнадцатом и девятнадцатом столетиях как раз интеллигенция и писала «аналитические записки» разведке, контрразведке и тайной полиции, отвечая на интересующие их вопросы. А кто еще будет писать? Безграмотную писанину и сами эти ведомства производить умеют.

Не думаю, что от «справок», написанных Саулюсом Сондецкисом, мог кто-то пострадать. Очевидно, что согласие дирижера на сотрудничество со спецслужбами было вынужденным: он должен был ехать на гастроли за границу, где мечтал встретиться с отцом, ставшим после советской оккупации Литвы видным деятелем литовской эмиграции. И единственный шанс для сына встретиться с отцом в тех условиях, в которых жил Сондецкис-младший, – рассказать потом об этой встрече тем, кто иначе мог ей помешать.

Но у литовцев – своя специфика. Большинство из них совершенно закономерно считали, что их родина не является частью Советского Союза; для них КГБ СССР был чужой структурой. А что у нас? Помнится, брал я интервью у одного из офицеров КГБ, ушедшего на пенсию с генеральской должности, но при полковничьих еще погонах. И спросил у него:

– Владимир Петрович, а вот NN (и назвал фамилию видного оппозиционного деятеля) – сын репрессированного. Как же ему давали не просто существовать и наукой заниматься, но и с иностранцами общаться?

И тут мой собеседник просто разъярился:

– Да как вы не понимаете! Да мы же все были советские люди! А вдруг этот иностранец был законспирированный враг?! Или шпион?! Кто-то ведь должен был с ним работать?! Да, сегодня NN – мой идеологический враг, но тогда мы все жили в окружении реальных врагов, а не только идеологических!

Вот так. И не пожелал выдать компромат на своего идеологического врага.

Да и нужен ли кому-нибудь был этот компромат? Ну, выплеснули на Леха Валенсу ведро с помоями, обвинив его в свое время в сотрудничестве со спецслужбами времен социализма под подпольной кличкой «Болек». И что? От того, что лидер «Солидарности» смог разрушить социалистический лагерь, будучи агентом польских спецслужб, картина становится куда менее прямолинейной, чем мы думали, но историческая роль Валенсы от этого вовсе не меняется. Как не меняются и звуки генделевского «Мессии», которым гениально дирижировал Саулюс Сондецкис – они потрясают и будут потрясать слушателей. Мало того, понимание личной трагедии великого музыканта лишь добавит в нашем восприятии трагизма и исполняемой им музыке.

Я прочел комментарии сына Донатаса Баниониса, который сказал, что ему теперь впору собирать чемоданы и эмигрировать из страны. Думаю, Банионис-младший погорячился. Волна схлынет, и все забудут о том, что было опубликовано. Будут помнить роли его отца в «Короле Лире», «Никто не хотел умирать», «Мертвом сезоне», «Приключениях принца Флоризеля». Вытащенный из шкафа скелет рассыплется, оставшись в памяти лишь у немногих – тех, кто почему-либо ненавидел или завидовал, а теперь получил лишь дополнительный аргумент к своей ненависти. Вопрос в другом: кто и почему вытащил этот скелет именно сейчас? Помните, как осенью прошлого года вдруг ни с того ни с сего начали муссировать информацию о том, что белорусские спецслужбы пытались вербовать активистов «Молодого Фронта»? Как-то так «органично», я сказал бы, совпало по времени с выходом из заключения фигурантов «дела патриотов». Кто-то пытался бросить таким образом тень на все демократическое – и шире – патриотическое белорусское движение. Мол: кого вы там пытаетесь защищать? Они же все – завербованные! И некоторые отреагировали именно так.

Сейчас бурно обсуждают новый вброс – сколько журналистов независимых средств массовой информации сотрудничают с белорусским КГБ. Слава Богу, обсуждение все еще не перешло на личности; обсуждают, как говорится, «в теории». Кто и зачем начал вытаскивать этот протухший скелет из шкафа, никого и не интересует: самозваные приставы, того и гляди, пойдут по редакциям вглядываться и искать потенциальных жертв. Как говорил мне не раз покойный ныне Геннадий Николаевич Буравкин, идиотам все равно ничего не объяснишь, так лучше уж и не пытаться.

НУ И НУ!

Гигантская глыба жира извлечена из канализации в Лондоне

Гигантский жирберг (производная от слов «жир» и «айсберг») – твердая масса из застывшего жира, влажных салфеток, подгузников, масла и презервативов – был обнаружен в канализационном туннеле викторианской эпохи в лондонском районе Уайтчепел в сентябре 2017 года: глыба жира имела длину 250 метров и весила 130 тонн. Борьба с ней длилась 9 недель. Над извлечением жирберга работала команда из восьми человек, финальную часть работы пришлось выполнять вручную, с помощью лопат.

Огромные усилия, которые пришлось приложить к ликвидации жирберга, и ущерб, нанесенный им канализации столицы Великобритании, заставили задуматься о причинах возникновения этого явления.

Специалисты считают, что дело в двух привычках лондонцев.

Во-первых, они жарят еду в масле или жире, а затем, как правило, сливают горячую, то есть жидкую, жировую массу в раковину на кухне. В глубине водопровода она благополучно застывает, окаменевает и закупоривает все трубы.

Во-вторых, жители города не задумываясь выкидывают в унитаз влажные салфетки, тампоны, колготки и многое другое. Все это застревает в застывшем жире и застревает в канализации, затем туда доплывает очередная порция свежего жира и твердых отходов, и создается эффект кораллового рифа, который начинает разрастаться.

У НИХ И У НАС

Как привлекают туристов в Грузии и в Беларуси

Беларусь пытается стать все более привлекательной для туристов. И это прекрасно! Но вот что думают иностранцы, которые к нам приезжают-прилетают?

Своими впечатлениями поделился в разговоре с корреспондентом «Народной Воли» профессиональный гид одной из самых больших туристических компаний Грузии «Visit Georgia» **Николоз Антелава**. К слову, он сказал, что в Грузии после «Революции роз» 2003 года новое правительство стало активно проводить реформы, в том числе и в сфере туризма, открывая страну для всего мира. И в прошлом году Грузию посетили семь миллионов туристов, что почти на миллион больше, чем в 2016-м.

Первое впечатление

– Своего рода сюрпризом при въезде в Беларусь стали миграционные карты, которые надо было заполнить прямо на границе, – *рассказывает Николоз Антелава.* – Пограничники ничего толком не объяснили, даже не проверили, правильно ли мы их заполнили. Мой друг Меро не очень хорошо владеет русским, но они даже не попытались заговорить с ним, к примеру, на английском. И такая встреча создает у туристов не самое лучшее впечатление.

Я много путешествую, но это был первый раз, когда таможенники не просвечивали мою сумку в специальном устройстве, а заставили вывернуть все содержимое. Это был необычный опыт (*смеется*).

К слову, когда мы пересекали границу со стороны Литвы, тамошняя пограничница интересовалась, зачем мы едем в Беларусь. «К другу», – сказал я. «Вы уверены?» – настаивала она. «Абсолютно». Но она не поверила. Наши паспорта забрали минут на 20, но после проверки отдали.

Ожидание и реальность

– Прежде чем поехать куда-то, я провожу исследование, узнаю как можно больше информации. Честно говоря, в интернете не так много видео, которые рассказывают о Беларуси и Минске. А те, что есть, неудачные. Грузия – туристическая страна. Можно найти сотни видеоблогов, в которых рассказывается о различных экскурсионных турах и туристических местах. У вас таких штук мало. Тем не менее какое-то представление о Минске у меня было. Я думал, что это будет серый город. Но когда приехал, был очень удивлен его масштабами. Длинные улицы, большие здания... Архитектура тоже удивила – город не был серым. Здания, которые построены в советское время, неплохо сохранились. Сложилось впечатление, что местную власть это действительно волнует.

Еще отмечу вашу организацию. Автомобилисты всегда следуют правилам, не сигналят, терпеливо ждут. В Грузии это невозможно даже представить (*смеется*). Количество машин удивило. Думал, что их будет меньше. В большинстве городов Европы все больше велосипедистов. В Минске этого не заметил, но соглашусь, что в начале декабря выезжать на улицу на велосипеде – плохая идея.

Негатив

– Не говорю, что это плохо, но бросаются в глаза пустые улицы. Такое впечатление, что люди не особо любят гулять. Может, дело в погоде. Погода, к слову, тоже не самая сильная сторона Минска.

Есть определенные проблемы с языком. Для англоговорящего человека дорога в другую часть города может стать проблемой. Но здорово, что в метро остановки озвучивают и на белорусском, и на английском. Это помогает.

Не могу не отметить необходимость регистрации, если остаешься в стране больше чем на пять дней. До поездки я нашел информацию в интернете, что у вас есть такое правило. Но куда именно надо идти? Что нужно, чтобы зарегистрироваться? Сколько это стоит? Такой информации нигде не было. Когда мы все-таки нашли это место, то столкнулись с бюрократическими процедурами. Тут не работает так называемое правило одного окна. Чтобы решить все бюрократические проблемы, надо прилично побегать. В Грузии в каждом большом городе есть дома юстиции, где любой документ можно получить очень быстро. Причем это распространяется как на иностранцев, так и на местных.

«Перенимайте наш опыт…»

– Одним из шагов на пути к туристической Грузии было упрощение визового режима. В 2005-м правительство отменило визы для стран Европейского Союза, а также для тех, где ВВП был выше, чем в Грузии. Это был логичный шаг. Если люди приезжают из более развитой страны, можно не волноваться, что это эмигранты, которые сразу заполнят города и окажут негативное влияние на экономику. И это сработало, Грузия открылась для туристов. Да, мы также отменили визы для Ирана и Саудовской Аравии. Без визы они могли посещать только с десяток стран. Мы открыли для них такую возможность, и это привлекло много туристов.

Власти также построили абсолютно новый аэропорт в Кутаиси, который стал сотрудничать с лоукостерами. К примеру, с Wizz Air. У них дешевые билеты, поэтому молодежь, студенты пользуются этой возможностью, чтобы побывать в новой стране. К примеру, рейс из Тбилиси в Минск и обратно обойдется около 300 долларов, Вильнюс–Кутаиси–Вильнюс – 70 евро. Разница налицо. Беларусь может сотрудничать с новыми компаниями и привлечь людей.

Также помогли и дома юстиции, о которых я уже говорил. С развитием туризма развивается и бизнес. У нас его можно открыть за день, налогообложение также упрощено.

Реклама, видео, материалы во всемирно известных журналах играют большую роль. По заказу властей было снято много фильмов о Грузии, которые демонстрировались, в том числе на BBC, всему миру.

Владение английским языком, безусловно, важно. Если вы хотите работать, к примеру, пограничником, вы должны знать как минимум английский язык. К слову, в Грузии у них отличные зарплаты по сравнению со средней в стране. Так сделали, чтобы предотвратить коррупцию. Раньше было по-другому, на границе работали самые коррумпированные люди. Но потом большинство посадили. Закон очень жесткий – до 10 лет тюрьмы. Как минимум раз в год пограничники проходят тренинг, учатся, как вести себя с туристами. Когда приезжаешь куда-либо, первое впечатление получаешь на границе, верно? Как-то бывало, что в туристический сезон каждому, кто приезжал в первый раз в Грузию, пограничники презентовали бутылку вина. И это здорово, это приятно!

Да, чуть не забыл. Скажите вашим пограничникам, что у них, на мой взгляд, ужасная униформа. Это что-то из прошлого века, а ведь это тоже создает впечатление о стране. Может, поэтому они были такими грубыми (*смеется*)?

Алексей ШУНТОВ.

ЧУЛІ?

Латвія адгародзіцца плотам

Да канца 2020 года Латвія мае намер ўладкаваць і ўмацаваць дзяржаўную мяжу з Расіяй і Беларуссю, заявіў міністр унутраных спраў Латвіі Рыхардс Казлоўскіс латвійскаму тэлеканалу LNT.

"Сёлета ў адпаведнасці з праектам мы павінны скончыць узвядзенне так званага плота на мяжы з Расіяй агульнай даўжынёй 93 кіламетры, – цытуе ТАСС кіраўніка латвійскага МУС. – *На пачатку гэтага года павінна завяршыцца распрацоўка тэхнічнага праекта і пачацца ўладкаванне мяжы з Беларуссю. Як я гэта бачу, да 2020 года ўключна мы павінны скончыць уладкаванне ўсходняй мяжы як з Расіяй, так і з Беларуссю"*.

Даўжыня плота на мяжы з Беларуссю складзе 120 кіламетраў. Агульны кошт гэтага праекта ацэньваецца ў 9,6 млн еўра.

Рашэнне аб узвядзенні загарод на ўчастках мяжы з Беларуссю і Расіяй Латвія прыняла ў 2015 годзе з мэтай абмежавання патоку нелегальных мігрантаў, нагадвае БелаПАН. Агульная даўжыня плота на мяжы з Расіяй складзе прыблізна 90 кіламетраў. Вышыня такога плота з улікам калючага дроту будзе 2,7 метра, на ім будуць устаноўлены камеры відэаназірання і датчыкі руху. Кошт праекта – 17 млн еўра.

Apple признала уязвимость всех своих устройств

Компания Apple признала, что все ее устройства – как мобильные, так и стационарные – потенциально уязвимы для хакеров.

Meltdown и Spectre поражают работу компьютерных процессоров и облегчают хакерам доступ к базе данных: вредоносные программы могут получить доступ к защищенной части памяти ядра и выявить место хранения конфиденциальной информации.

В компании также говорят, что пока никакой информации о взломах не поступало, однако Apple уже выпустила обновленную программу защиты.

Пользователи продукции Apple нередко утверждают, что их компьютеры и гаджеты менее уязвимы в вопросах безопасности, чем устройства на базе Android или Windows. Однако в данном случае уязвимость выявлена в микрочипах, производимых компаниями Intel и ARM, которые снабжают своей продукцией весь компьютерный рынок.

Google и Microsoft также пострадали от вирусной атаки и выпустили соответствующие заявления.

Google утверждает, что смартфоны на базе Android, составляющие более 80% мирового рынка, защищены от подобных атак, если у пользователей установлены все последние обновления.

Microsoft экстренно выпустила антивирусную программу для большей части своей продукции.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Чарговая кніга ад гісторыка Ігара Мельнікава…

Гэтым разам на польскай мове.

У міжнародным выдавецтве "Edipresse Polska" ўбачыла свет праца, прысвечаная гісторыі 20-й дывізіі пяхоты Войска Польскага, якая ў 1939 годзе першай сустрэла нямецкіх акупантаў. Ворагі называлі гэтую дывізію "жалезнай", а польскае камандаванне неафіцыйна называла яе "беларускай".

"Мы, беларусы, павінны ганарыцца, што менавіта нашы суайчыннікі былі адными з тых, хто яшчэ ў верасні 1939 года сказаў Гітлеру "Не!", – адзначае гісторык. І дадае: – *Для мяне было справай гонару зрабіць гэтую кнігу. Яна выдадзена на польскай мове і прысвечана гісторыі палкоў, якія ўваходзілі ў склад узгаданай вышэй вайсковай часці. Гутарка ідзе пра 78-ы полк слуцкіх стральцоў, 79-ы полк слонімскіх стральцоў імя Льва Сапегі, 80-ы полк навагрудскіх стральцоў.*

У міжваенны час 20-я пяхотная дывізія польскага войска дыслацыравалася ў раёне Баранавічы–Слонім і ў выпадку вайны з Савецкім Саюзам павінна была змагацца ў ДАКах Баранавіцкага ўмацаванага ўчастка. Аднак у 1939 годзе абарончыя планы прыйшлося перагледзець і падчас прыхаванай мабілізацыі ў сакавіку баранавіцкая дывізія была перакінута пад Млаву. За некалькі месяцаў жаўнеры дывізіі паспелі пабудаваць доўгатэрміновыя палявыя ўмацаванні. Раніцай 1 верасня 1939 года Германія напала на Польшчу. "Беларуская" дывізія адной з першых сустрэла ворага. Паводле планаў нямецкага камандавання, падраздзяленні вермахта павінны былі імгненна прабіцца праз Млаўскі абарончы ўчастак і выйсці да польскай сталіцы. Аднак "палешукі" трымалі нацыстаў пад Млавай на працягу трох дзён. Значная частка жаўнераў дывізіі ў тых баях загінула, аднак "палешукі" да канца засталіся вернымі прысязе.

Чаму Ігар Мельнікаў вырашыў напісаць гэтую кнігу па-польску?

– *Канешне, гэта выклік,* – *пісаць на замежнай мове,* – *кажа гісторык,* – *але я валодаю англійскай, нямецкай і польскай мовамі і актыўна карыстаюся імі падчас сваіх гістарычных даследаванняў. Лічу, што гісторык, які займаецца Другой сусветнай, абавязаны ведаць усе тры мовы. Першыя дзве я вывучыў ва ўніверсітэце, польскую пачаў вучыць яшчэ ў школе.*

Прэзентацыя кнігі "20 dywizja piechoty" з серыі "Wielka księga piechoty polskiej" адбудзецца 12 студзеня 2018 года ў 19.00 у Галерэі TUT.BY (г.Мінск, праспект Дзяржынскага, 57). Уваход вольны.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

КАЛЯЛІТАРАТУРНЫЯ РАЗВАГІ

БЕЛАРУСКАЯ КНІГА: цяжкі шлях да чытача

Так склалася, што больш за 35 гадоў свайго жыцця я была звязана з беларускай кнігай. Гэтаму спрыяла праца ў бібліятэках і выдавецтвах. Магчыма, мае развагі некаму будуць цікавыя.

***

Мне здаецца, што сітуацыя са станам беларускай кнігі не павінна быць выключна справай яе стваральнікаў (пісьменнікаў, рэдактараў, выдаўцоў і г.д.). Затрабаванасць кнігі – яшчэ і паказальнік таго, як яна падаецца грамадству роднай дзяржавай, уладамі, кіраўнікамі ўстаноў, наколькі імі асэнсавана і распаўсюджана патрэба знаходзіцца ў асяродку айчыннай культуры.

На практыцы непаважлівае стаўленне да беларускай літаратуры праяўляецца вельмі непрыгожа. Адзін з прыкладаў: за 200 кіламетраў у вясковую школу прыязджае па запрашэнні пісьменнік А.З., удзельнік выступае. Сёння гэтага пісьменніка часта можна бачыць у якасці вядучага адной з папулярных тэлевізійных праграм. Адпак ніхто з кіраўніцтва навучальнай установы на сустрэчы не прысутнічае – усе пайшлі глядзець валейбол. Такім чынам пісьменніцкі імідж у вачах навучэнцаў не палепшыць.

***

Мне сумна ад таго, што значная частка прадстаўнікоў нашай культурнай эліты дэманструе разуменне беларускай літаратуры як чагосьці другаснага ў параўнанні з літаратурамі іншых народаў. Гэта кладзе адбітак на многія рэчы. Чалавек, які не можа прачытаць восем радкоў Лермантава, выглядае некультурным. А восем радкоў Багдановіча здольныя прачытаць вельмі нямногія людзі сярод тых, хто мае вышэйшую адукацыю. Вось табе і патрыятычна выхаваная інтэлігенцыя.

Некалі я вярталася ад навучэнцаў вайсковага профілю, і мяне праводзіла да прыпынку немаладая ўжо настаўніца фізікі, якая чытала дарогай вершы Пімена Панчанкі. Ці часта цяпер можна сустрэць такіх маладых настаўнікаў?

***

Бібліятэкі ў нашых умовах часта выглядаюць як самыя беларускія дзяржаўныя ўстановы. І ці не самыя крэатыўныя ў пошуку варыянтаў папулярызацыі айчыннай літаратуры. Але і тут не ўсё проста. Імкненне выглядаць арыгінальна не павінна ісці адарвана ад мэты. Бібліятэка як ніякі іншы грамадскі інстытут адчувае моц рэальнага ўздзеяння кнігі на чалавека. Таму важна не згубіць "кніжны складнік" у дзейнасці бібліятэкі, бо апошнім часам сярод публічнай работы можна сустрэць экзатычныя формы пры сумніўным змесце.

***

Яшчэ відавочная праблема апошняга часу. У спісе літаратуры на лета, прапанаваным настаўнікамі, столькі памылак, што выглядае гэта непрыстойна: недакладныя ініцыялы, перакручаныя прозвішчы, недакладныя назвы. Раней бібліятэкары збіралі такія "перліны" як нагоду ўсміхнуцца. Сёння гэта часцей пужае прафесіяналаў, чым смешыць.

Элементарныя пытанні пра беларускую кнігу выклікаюць цяжкасці. Паспрабуйце папрасіць прадстаўнікоў так званай культурнай эліты Беларусі назваць, напрыклад, пяць твораў Васіля Быкава ці пяць сучасных беларускіх паэтаў.

Ці не таму нават супрацоўнікі нашага тэлебачання то націскі не там паставяць у назвах класічных твораў, то няправільна прозвішча "вядомага" пісьменніка назавуць?

***

Вопыт шматлікіх выступаў перад педагагічнай аўдыторыяй дае мне шчасце бачыць вельмі добрых настаўнікаў. Але сёння існуюць педагогі, якія не проста нічога не чытаюць, але і перакананыя, што сучасны настаўнік павінен ведаць толькі так званую праграмную літаратуру. Калі настаўнікі пра гэта сур'ёзна разважаюць, цяжка паверыць у эфектыўнасць выкладання імі прадмета. Прадстаўнікі Міністэрства адукацыі неабходныя для падручнікаў, але як можна выкладаць, напрыклад, гісторыю роднай краіны ды яшчэ і паспрыяць выхаванню любові да гэтага прадмета?

***

Выступае дзіцячы пісьменнік В.Ж., чалавек ужо не самы малады. Дзеці слухаюць яго, як звычайна, з вялікай увагай. На адным з бліжэйшых радоў побач сядзяць дзве настаўніцы гадоў трыццаці, удаючы, што слухаюць выступоўцу. І пакуль перад імі паэт чытае вершы, настаўніцы, апусціўшы галовы, не падымаючы вачэй, адкрыта правяраюць сшыткі. На вачах у сваіх вучняў, перад пісьменнікам, якога самі ж запрасілі.

А гэты паэт не так даўно выступаў у адной мінскай гімназіі, якая носіць імя выдатнага педагога, выкладчыка матэматыкі, і дзяўчынка, равесніца гэтых чытачоў, падышла пасля сустрэчы і спытала пісьменніка: "Можна я вас абдыму?" Дай Бог здароўя бацькам гэтай дзяўчынкі і яе настаўнікам! А таксама дзіцячым паэтам, творы якіх і сама асоба выклікаюць у дзяцей такія пачуцці.

***

У пісьменніка Васіля Жуковіча ёсць верш з такімі радкамі:

Год кніг,
Тыдзень мовы,
Дзень пісьменства...
Засталося прыдумаць:
Гадзіна беларускага
патрыятызму.

Дарагі Васіль Аляксеевіч, паэты часта празорлівыя! Такое ўжо прыдумана – мне даводзілася сустракаць у планах работы. Мабыць, сэнс на словы прытупіўся, яснасць сэнсу размылася. А паэтам відавочна ўся абсурднасць "гадзіннай" любові да Радзімы. Чаму гэтага не бачаць некаторыя нашы выхавальнікі патрыятызму? Можа, мае сэнс часцей чытаць творы мастацкай літаратуры, у тым ліку і таго ж Васіля Жуковіча?

***

Колькі разоў даводзілася пераконвацца ў тым, як шмат карысных і ўжо правераных добрымі спецыялістамі і як часта ўдалых прапаноў застаюцца незаўважанымі. Як прыклад прыгадаю такія пункты плана.

"З мэтай актывізацыі ўвагі да беларускай літаратуры актыўна выкарыстоўваць беларускую мову пры абслугоўванні чытачоў". Настолькі рэдка назіраецца гэта ў практыцы бібліятэк, што мы сёння ўспрымаем як пазітыўны момант радок у справаздачы – "у Міжнародны дзень роднай мовы абслугоўванне вялося на беларускай мове".

"Перыядычна рабіць аналізы чытання кніг на беларускай мове розных узроставых катэгорый, прасочваць выкарыстоўванне беларускамоўнай часткі фондаў". Гэта здзяйсняецца таксама нячаста. Але "аналізы такога кшталту" – зусім рэдкасць. Іх вынікі – важны аргумент для паляпшэння стану работы з беларускай літаратурай.

***

Бібліятэкары сталічных устаноў адукацыі ўсё часцей з нейкай сарамлівасцю прызнаюцца, што да іх нават настаўнікі-філолагі не прыходзяць пацікавіцца кніжнымі навінкамі. Ці можна папракаць падлеткаў, што яны не хочуць чытаць, калі навокал амаль не засталося аматараў чытання, нават у педагагічным асяродку? Якую беларускую кніжку можа параіць настаўнік, які не тое што новую кнігу, часопіс "Полымя" ці "Маладосць", якія выпісвае школьная бібліятэка, ніколі не пагартаў?

***

Тыповая сітуацыя апошняга часу – пасля якаснага рамонту ў адукацыйнай установе "сучасны" інтэр'ер бібліятэкі робіцца практычна бясхібным. Дайшло да таго, што існуюць "чытальныя залы", аздобленыя "па-багатаму", дзе ёсць мяккая мэбля і... жаночыя перыёдыкі. Больш за ўсё гэта падобна на прыёмную прыватнай стаматалогіі ці цырульні. Тут ёсць пазалочаныя літары, многа тэхнікі, а недзе там, часта нават на іншым паверсе (!), у кнігасховішчы, сваё жыццё вядуць кніжныя могілкі.

Бібліятэкару ў такіх умовах гаворыцца: збірайце заказы і прыносьце чытачам кнігі. Такая практыка шкодзіць самастойнаму выбару. На фоне трывогі за моладзь, якая мала чытае, мы не набліжаем кнігі да чытача, а, наадварот, трымаем іх далей, як скнары. Хочацца спытаць у арганізатараў падобнай "сучаснай" бібліятэчнай прасторы: "Дзе логіка?"

***

Пагледзела на стос так званай сацыяльна значнай літаратуры, дзе кнігі былі большай часткай у выглядзе альбомаў неверагоднай прыгажосці і кошту. І прыгадала даўнюю гісторыю. Бібліятэкар распавядае, што самая эфектыўная выстава была экзатычная: "Выстава была такой прыгажосці, што нават рука ні ў каго не падымалася на гэтыя альбомы".

Пагартаўшы некаторыя сацыяльна значныя выданні, разумееш, што і на іх "рука не падымецца".

***

Бібліятэкар гімназіі распавядае пра недахоп сродкаў і праблемы камплектавання. На пытанне пра беларускую кнігу адказвае: "Мы выбіраем паміж Грыбаедавым і "Гары Потэрам". Яе можна зразумець – фонды павінны адпавядаць запытам. Потым калега прызналася, што фраза не яе, але сутнасць зразумелая.

А можа, і запыты можна неяк падправіць? Цяжка літаратуры, пра якую спачатку забыліся, што яна родная, потым папракаюць тым, што іншыя народы маюць лепшую літаратуру. Дзіўная логіка: мае сэнс траціць грошы на беларускую кнігу, калі не хапае на запатрабаваныя кнігі рускіх ці англійскіх аўтараў?

***

Ехала з курсаў павышэння кваліфікацыі і амаль гадзіну думала пра зададзенае мне пытанне: "Хай вясковыя бібліятэкары рэкламуюць беларускую літаратуру, а ў нашым рускамоўным горадзе чаму мы павінны гэта рабіць?" Горад, дзе няма нікога, каму рэкламаваць... Хочацца спытаць у арганізатараў нашай культуры: "Чаму мы павінны гэта рабіць?"

***

Мне не проста крыўдна, мне балюча чытаць філосафаў і пісьменнікаў, якія з вялікім самазадавальненнем даводзяць, наколькі бессэнсоўная дзейнасць тых, хто з дня ў дзень робіць тое магчымае, што садзейнічае айчыннай літаратуры. Якія мы ўсе, з іх пункту гледжання, мізэрныя, адсталыя, напрыклад, з дзецьмі. Няўжо ім ні разу не прыйшла ў галаву думка, што любы вясковы бібліятэкар, які ўбачыў, што ўсе чытаюць Івана Шамякіна па-руску, і які ведае, як прапанаваць дзецям беларускую кніжку, робіць для роднай кнігі значна больш, чым яны?

***

Маці, якая амаль у сорак гадоў нарадзіла дачку, скардзіцца бібліятэкару, што дачка "ненавідзіць" родную мову, што дзяўчынку за палову лета немагчыма было пасадзіць за беларускую кніжку. Бібліятэкар прапанавала штовечар чытаць дачцэ фрагменты з твораў, якія ўваходзяць у школьную праграму.

Як карысна было б тым, хто выбірае праграмныя творы для тых ці іншых узроставых груп, паслухаць шчырыя водгукі! Няўжо яны ніколі не ўспаміналі свае дзіцячыя гады? Сярод нешматлікіх якасных варыянтаў столькі выпадковага, нецікавага, незразумелага для дзіцячага ўзросту. Бацькі нехта ўвогуле не верыць, што беларуская кніга можа стаць прывабнай для моладзі – і таму праграму можна рабіць не лепшай, а слабейшай, у тым ліку і па мастацкіх вартасцях.

***

Кожнаму, у каго апускаюцца рукі і хто губляе надзею на эфектыўнасць працы з беларускай кнігай, я раіла б часцей звяртацца да гісторыі, пакінутай на кніжных старонках. Выпадкова сустрэла каментарыі П.Пляцёнка пра тое, чаму ён вырашыў напісаць свой артыкул. Ён здзейсніў гэта з "прастадушнага дабрааджэння дзвюх-трох (дам) прымусіць прачытаць што-небудзь па-руску". Пляцёнка непакоіла, што "па-руску чытае меншая колькасць людзей, чым павінна". Як не хапае многім з прадстаўнікоў нашай інтэлігенцыі гэтага "прастадушнага дабрааджэння"!

***

Адно з самых апошніх апытанняў ліцэістаў у Беларусі паказала, што ў кожнай пятай сям'і практычна няма ніводнай кнігі. Гэта не нейкія маргінальныя сем'і, і дадзены факт – сведчанне таго, што многія сённяшнія вучні старэйшых класаў растуць пры бацьках, якія не маюць патрэбы ў кнігах.

***

Адна з падстаў для майго аптымізму – колькасць маладых людзей, якія ў знешне ўзгаданых сітуацыях шукаюць адказы на пытанні пра мову ці беларускую гісторыю. Ці тых, хто спяваецца, каб прыгадаць нейкую сустрэчу альбо нават падзяліцца ўражаннем ад кнігі.

У адной з маіх калег падчас электроннай прэзентацыі я бачыла слайд з пытаннем "Што можа быць лепш за жыццё, якое прайшло сярод дзяцей і кніг?". Сапраўды, што?

***

Тэлевізар паказвае размову дзіцячага беларускамоўнага пісьменніка з калегамі. Кожнае пятае яго слова – па-руску. Сумна, што ён, педагог, не разумее, як гэта ўздзейнічае на пісьменніцкі імідж. Можна колькі заўгодна гаварыць з падлеткамі пра важнасць мовы і заклікаць чытаць беларускія кнігі, але ўсё гэта будзе выглядаць няшчырым, падманным, калі ты сам гэтай мовай не карыстаешся.

Людміла САДОЎСКАЯ.

Мінск.

БЫЛЬ

МАНЬКА

Гадоў дзесяць таму пасля інфаркту я атрымаў пуцёўку ў санаторый каля Гомеля. Месца прыгожае – хвойкі з небам размаўляюць, смачная яда, вось толькі папярэдзілі, каб не хадзілі на скокі – адскакаліся ўжо!

У адведзеным пакоі ўжо быў нейкі гаротнік, толькі маладзейшы. Павіталіся, сталі знаёміцца.

– Зваць мяне Петруком, па бацьку не трэба, – запатрабаваў мой сусед.

– Няхай будзе па-вашаму.

Я акінуў вокам пакой. На тумбачцы ляжыць разгорнутая Біблія з лісточкамі і нейкія нататкі. Мяне ўсцешыла: калі чалавек чытае Біблію, то, мабыць, і жыве па ёй. А калі яшчэ што занатоўвае…

– Як працаваў у партыйных органах, шмат кідаў камянёў, зараз надышоў час збіраць іх, – выказаўся Пятрук, злавіўшы мой погляд. – Падчас перабудовы я разам з міліцыянтамі не дазваляў паплечнікам Зянона Пазьняка збіраць подпісы за тое, каб аддаць вернікам памяшканне планетарыя…

Надвячоркам прыехала да Петрука жонка і ўпотай перадала крыжык на ланцужку. Мне падумалася: "Калі мы маладыя, дужыя, здаровыя, пра Бога не думаем, а калі прыцісне – дык Біблія на тумбачцы і крыжык на грудзях, бо жыць надта хочацца!"

– Першы інфаркт перанёс на нагах, не ведаў, што калі ў грудзях баліць, то гэта можа быць інфаркт, – паведаміў Пятрук, як жонка з'ехала.

Пасля сусед разгаварыўся.

– Некалі мой былы кіраўнік, сябра бацькі, вучыў мяне, як жыць у партыйным асяродку. Пачынаў я з камсамола, быў гарачы, за ўсё хваляваўся, а як перавялі ў райкам, то закілзалі і сказалі: "Пеця, ніколі не хвалюйся, хочаш ты ці не, а камунізм прыйдзе. Нам жа трэба пакарыстацца яго выгодамі, хоць мы і зараз не жабруем. Не заводзь каханку, на бабах шмат хлопцаў пагарэла: не будзь ахвочы да дармавой гарэлкі, ты ж ведаеш гімн партыйных работнікаў: ад панядзелка да панядзелка добра п'ецца нам гарэлка!.. А надыдзе час атрымаць жытло, то не лезь у гаркамаўскія і абкамаўскія хаты, там кожны гузік – фотаапарат. Вернешся з камандзіроўкі з пакунчыкам, а першы ўжо ведае, што Пятрук прынёс хабар. У руках, акрамя тэчкі, нічога не трымай. Жыць трэба там, дзе цябе не ведаюць. Суседзі будуць пытацца, дзе працуеш, то кажы: на "Гомсельмашы". Прыйдзе час – і ты будзеш разбіраць скаргі. Слухай уважліва і ніколі не перабівай наведвальніка, няхай ён удосталь нагаварыцца. Пасля ж будзе ўсім распавядаць, як добра яго зразумелі ў райкаме, а ў рэшце рэшт усе свае клопаты ён вырашыць сам".

Праз некаторы час мяне накіравалі ў арганізацыйны аддзел абкама, а праз тры гады я стаў намеснікам загадчыка аддзела. Праца цікавая і адказная. Аднойчы атрымалі загад – падабраць кандыдата ў дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР. Устаноўка: прыгожая дзяўчына, адукацыя 10 класаў, даярка, сябра КПСС, не старэйшая за 25 год. Кіраўнік і пытаецца: "Дзе самыя прыгожыя дзяўчаты?" Я адказаў, што некалі самая прыгожая была мая жонка, але яна ўжо старэйшая за 25 год. Усміхнуўшыся, загадчык і кажа: "Запомні на ўсё жыццё: самыя прыгожыя дзяўчаты там, дзе нарадзіўся першы сакратар ЦК КПБ, а гэта вёска Кудзелькі, што ў Яжонскім раёне. Паедзеш да сакратара райкама і разам шыбуйце ў вёску Кудзелькі, такая думка абкама. Сакратар зацікаўлены, каб дэпутат такога ўзроўню быў з яго раёна, калі ўсё добра паставіць, дык і яму будзе карысць".

…Прыехалі ў калгас, старшыня і кажа: ёсць у яго такая дзяўчына, нават тэхнікум скончыла завочна і трошкі сваячка першага.

– Што завочна тэхнікум скончыла, гэта добра, – сказаў сакратар. – Некалі нам у ВПШ казалі: "Каб вучыцца дзённа, трэба, каб былі веды і навыкі, увечары – навыкі і цярпенне, а завочна – цярпенне і цярпенне!"

Старшыня калгаса адказаў:

– Мая маці казала: "Цярпі! І калі няма ўжо куды будзе – цярпі! Такая доля наша. Гэта як праверка нам, Бог робіць іспыт. Цярпі і цярпі – Бог усё бачыць! І калі выцерпіш сваё, з'явіцца да цябе пасланнік Божы Міхаіл-арханёл і заблішчыць над табою шчаслівая зорка…" Дзе магла такое пачуць і запомніць матуля, якая нават чытала па складах?!

– Ты мне гэты выраз перапішы, – усміхаючыся, сказаў сакратар райкама, – буду вучыць сваіх гарачых падначаленых.

…А тым часам на "козліку" з фермы прывезлі Маньку. Праз акно мы ўбачылі, як з машыны з'явілася спіна, потым гумовыя боты – і вылезла дзяўчо ў футры са штучнага "гарнастая", каўтун валасоў прыкрыты хусткай-кашміроўкай. А шчочкі ружовыя, тварык прывабны. Калі з ёю папрацаваць, навучыць, як сядзець і выходзіць з аўтамашыны, карыстацца відэльцам і нажом за сталом, апрануць у кажушок дублёны, норкавую шапку, добры абутак, прычасаць пад "а-ля Мая Крысталінская", то лепшага і не трэба. У той час не было шмат кандыдатаў на адно месца, абкам адобрыў – і ты ўжо дэпутат. Старшыні калгаса сакратар даў загад сустрэцца са старшынёй райспажыўсаюза і "падумаць", як апрануць і абуць нашу ляльку, а ў раёне з ёй папрацуюць над усім іншым. Шкадую, што ў свой час не зрабіў фота ў канторы калгаса і каля абкама, калі прыпыніўся абкамаўскі ГАЗ-24 і з кабіны з'явіліся прыгожыя ножкі ў добрых боціках, а пасля тварык з усмешкай пад норкавай шапкай. Абкамаўскі сакратар пахваліў майго кіраўніка за ўдалы выбар, а праз нейкі час паехала прыгажуня ў Маскву, каб у патрэбны час падняць руку з мандатам.

Недзе праз год на сесіі пазнаёмілася яна з вайскоўцам. Хоць быў ён і малады, але насіў пагоны з вялікімі зоркамі і падчас перапынку ад Манькі не адыходзіў. Невядома, якія там былі адносіны, але калі прыехала дэпутатка ў калгас, напісала заяву на звальненне з працы, бо яна выходзіць замуж і пераязджае ў Маскву.

Старшыня калгаса ад нечаканасці ледзь прытомнасць не згубіў, давай прасіць пачакаць, калі скончыцца тэрмін, але яна і слухаць не хоча. Размова не тэлефонная, паехалі ў райкам. Там у сакратара ад нечаканасці адвісла сківіца, давай крычаць на старшыню, а той стаіць, маўчыць, толькі рукі трымае, нібы да крыжа прыбіты.

– У абкам не тэлефануй, адарвуць галаву і мне, і табе, едзем у калгас, можа, угаворым пачакаць. А калі не, то не толькі з працы выганяць, але і на бліскучы стол абкама пакладзём партыйныя білеты і атрымаем воўчыя, так што нават у пастухі не ўладкуешся.

…Прыехаў у калгас сакратар, паклікаў Маньку і давай здуру крычаць, не падбіраючы словы. Але Манька ўжо не тая, што была год таму, дастала сваё пасведчанне і ў нос сакратару: як вы размаўляеце з дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР, я – недатыкальная, зараз пайду дахаты і буду тэлефанаваць старшыні ў Маскву! Папрасіў сакратар прабачэння, няма выйсця – трэба ехаць у абкам… У абкаме – пярэпалах: калі даведаюцца ў ЦК КПБ, страшна падумаць, што будзе! Вырашылі прадставіць усё так, нібы гэта абкам прапанаваў паслаць Маньку на вучобу ў Маскву, па месцы дэпутацкай працы, а раз у месяц яна будзе прыязджаць дахаты.

За дрэнны выбар дэпутата майму загадчыку далі вымову, а мяне скінулі ў прафсаюзы. З таго часу баліць у мяне сэрца, другі інфаркт атрымаў праз некалькі год.

– А што з Манькай?! – не ўстрымаўся я.

– За яе цярпенне з маленства ў кароўніку заблішчэла зорка над яе галавой – жыве ў Маскве генеральша Марына Апанасаўна, гадуе двух сыноў. Давай спаць… – сказаў Пятрук і выключыў святло.

А мне ўсё не спалася – ад пачутага ў галаве была думка: "Колькі яшчэ беларусам трэба цярпець, каб заблішчэла зорка шчасця над Бацькаўшчынай – наша мова, герб "Пагоня" і бел-чырвона-белы сцяг?!"

…Калі зранку прыйшла медсястра, Пятрук быў ужо халодны…

Павел КАРОЛІК.

Гомель.

ГОСЦЬ "НАРОДНАЙ ВОЛІ"

Аляксандр САПЕГА, барабаншчык:

«Калісьці мы марылі, што Мінск стане сапраўднай джазавай сталіцай»

Музычны гурт "Яблычны чай" («Apple tea») называюць «лепшым беларускім джазавым экспартам». Сённяшні госць "Народнай Волі" адзін з яго заснавальнікаў, знакаміты барабаншчык і стваральнік фестывалю «Барабанны біт» Аляксандр Сапега.

– Аляксандр, у вас ёсць нейкае тлумачэнне таму, што за апошнія 25 гадоў у нашай краіне так і не з'явілася джазавага калектыву вашага ўзроўню?

– Ну чаму, у Беларусі ёсць нядрэнныя бэнды. Але, магчыма, яны не такія прыкметныя, таму што іграюць не сваё. А «Apple tea» – гэта ж перш за ўсё аўтарская музыка. Мы і цяпер над новым альбомам працуем.

– Не так даўно на сваёй старонцы ў адной з сацыяльных сетак вы напісалі: «Чаму беларусы не шануюць сваіх музыкантаў і плацяць ім капейкі?». Рэакцыя карыстальнікаў была бурная, з вялікай колькасцю каментарыяў. Адказ знайшлі?

– У нашых людзей, на жаль, вельмі невысокі агульны ўзровень музычнай культуры. Ёсць, канешне, і тыя, хто ходзіць на філарманічныя канцэрты. Але гэта хутчэй выключэнне. Многія ж не адчуваюць розніцы паміж якасным і ніякім. Таму ім, вобразна кажучы, прасцей даць тры рублі дзецям, якія толькі ўчора «навучыліся» іграць, чым па-сапраўднаму ацаніць прафесійных выканаўцаў.

«Жанну я часта бачу ў дзецях…»

– Аляксандр, прозвішча ў вас, канешне, каралеўскае! Але да «тых самых» Сапегаў вы, наколькі я ведаю, не маеце ніякага дачынення.

– У бабулі і дзядулі з боку таты палова вёскі – Сапегі. А па шчырасці: як можна ганарыцца тым, што ты з нейкага знакамітага роду? У кожнай сям'і заўсёды ж ёсць і героі, і прайдзісветы.

– Ваш сын Ян – таксама барабаншчык, вучыцца цяпер на джазавым аддзяленні ў Амстэрдамскай кансерваторыі. Калі па-нармальнаму, то дзеці павінны быць лепшымі за бацькоў. У вас у гэтым сэнсе ўсё як у людзей?

– Янка вельмі тонкі выканаўца. Сучасная джазавая музыка – яна ж амаль уся на дотыках і нюансах, часам трэба ледзьве кранацца барабанаў. І ў сына гэта атрымліваецца ўжо лепш, чым у мяне.

– Малодшая дачушка, напэўна, таксама паказвае музычныя здольнасці? Дарэчы, ёй амаль столькі ж, колькі і вашай першай унучцы. Як гэта – стаць бацькам, калі табе за пяцьдзясят?

– Першы раз я стаў татам у 23 гады. Цяпер гэта зусім іншыя эмоцыі. Ты разумееш, што такое жыццё, што такое выхаванне. Але сваімі старэйшымі дзецьмі я магу ганарыцца. Аліса і Ян мала таго, што сумленныя людзі, асобы, дык яшчэ і вельмі класныя музыканты.

– У сацыяльных сетках вы вельмі кранальна пішаце пра іх маму, Жанну. Шмат часу мінула, як ваша першая супруга адышла ў лепшы свет. Час лечыць?

– Зараз, дарэчы, стаў менш пісаць. Раны паволі зацягваюцца і застаецца проста добры ўспамін. А Жанну я часта бачу ў дзецях – яе інтанацыі, яе рухі. Жыццё працягваецца…

Дзяўчына з барабаннымі палачкамі – гэта заўсёды эфектна

– Пару гадоў таму ў сусветны пракат выйшаў фільм «Апантанасць». Карціна Дэм'ена Шазэла сабрала ўзнагароды самых прэстыжных кінафестываляў. У гэтай гісторыі пра лёс маладога барабаншчыка і жорсткасць яго выкладчыка ёсць штосьці падобнае на праўду?

– Мне не спадабалася гэтае кіно. Адносіны паміж настаўнікам і вучнем там убудаваны ў няправільную мадэль, у прафесіяналаў яна не працуе. Таму што музыка – гэта любоў. Так што рэжысёр не да канца ўдала справіўся са сваёй задачай.

– Апошнія 12 гадоў вы ж таксама выкладчык. Чаму вырашылі "асесці" менавіта ва Універсітэце культуры?

– Я сам кансерваторскі і нават падумаць не мог, што стану працаваць у «кульку». Але з цягам часу зразумеў, што ўсюды ёсць як таленавітыя, так і абсалютна нягеглыя людзі. Бывае, чалавек у студэнцтве падае вялікія надзеі, а потым проста змешваецца з агульнай масай. Абсалютная большасць маіх аднакурснікаў зараз увогуле не ў прафесіі, а калі і займаюцца музыкай, то знаходзяцца далёка за межамі глядацкай увагі.

– А ў барабанаў сёння па-ранейшаму «не жаночае аблічча»?

– За апошнія гады проста неверагодна вырасла колькасць дзяўчат, якія граюць на ўстаноўцы. І гэта заўсёды выглядае вельмі эфектна і прывабна. А жаночы інструмент, мужчынскі... Усё ж залежыць ад меры таленту і адданасці. Наогул, барабаны – самы дэмакратычны інструмент! І займацца на іх вельмі танна. Я заўсёды распавядаю пра гэта бацькам.

Менталітэт народа непахісны

– Не так даўно вы вярнуліся з Марока. У адным са сваіх інтэрв'ю прызнаваліся: паехалі «на кантракт», каб давесці да розуму кватэрнае пытанне. Побыт наладжаны?

– У гонар гэтай паездкі я нават ванны пакой зрабіў у мараканскім стылі! Па тым жыцці часам нават сумую. У Марока неверагодная кухня. Скажам, бяляш у іх – гэта курыца з арахісам і цукрам, абсмажаная ў карамелі. Дзіка смачна!

– Што такое настальгія, цяпер дакладна ведаеце?

– Я вельмі хутка асіміліруюся і досыць лёгка прыстасоўваюся. Але па родных сумаваў сур'ёзна. Калі яны далёка, гэта заўсёды хвалюе.

– Вы не толькі таленавіты выканаўца, але і спраўны арганізатар. Я зараз пра ваш фестываль «Барабанны біт»… Як развіваецца гэты, па сутнасці, унікальны для Беларусі праект?

– Кожны раз я сабе кажу, што гэта мой апошні біт. І кожны раз штосьці мяне прымушае рухацца далей. І гэтае «штосьці» (як бы трывіяльна цяпер ні гучалі мае словы) – адкрыццё новых талентаў. Фармат фестывалю прайшоў выпрабаванне часам, і зразумела, што сістэма працуе. Я ўпэўнены, што праект будзе жыць. Праўда, для таго каб ён цікава і паспяхова развіваўся, неабходна магутная спонсарская падтрымка.

– Аляксандр, ці ўсё ў вашым музычным жыцці адбываецца так, як вы гэта сабе ўяўлялі гадоў 30 таму?

– На жаль, у Беларусі вельмі мала аматараў джазу. Усё ж такі гэта музыка, якая патрабуе хаця б невялікага інтэлектуальнага напружання. А многія нашы людзі напружвацца чамусьці не імкнуцца. Мушу прызнаць, што кар'ера ў «Apple tea» тут не адбылася. Нават калі параўнацца з суседняй Украінай, а тым больш Польшчай, то беларускія прыхільнікі джазу на іх фоне будуць выглядаць няшчаснай купкай адшчапенцаў. Вядома, калі былі маладыя, мы марылі, што Мінск стане сапраўднай джазавай сталіцай. Але менталітэт народа непахісны.

Аліна СТРАШКЕВІЧ.

КАЛОНКА ЮРИСТА

На вопросы читателей «Народной Воли» отвечает юрист, руководитель правозащитного центра «Правовая помощь населению» (Киев, Украина) Олег ВОЛЧЕК.

Когда за престарелыми оформляется уход?

Маме 82 года. Может ли мой брат, которому 45 лет и который не работает, оформить уход за матерью?

Е.В.Никитенко.
Могилев.

Да, может, и при этом период, в течение которого осуществляется уход, будет засчитан ему в стаж работы, необходимый для начисления пенсии. Но следует соблюсти все нормы.

То, что вашей маме нужен такой уход, должны определить компетентные органы.

Согласно нашим законам, уход за инвалидом I группы или ребенком-инвалидом в возрасте до 18 лет, а также за престарелым, достигшим 80-летнего возраста и нуждающимся по заключению МРЭК или государственной организации здравоохранения в постоянном уходе, осуществляется трудоспособным лицом.

При этом, согласно пункту «д» ст.51 Закона Республики Беларусь от 17.04.1992 (ред. от 09.01.2017) «О пенсионном обеспечении», трудоспособное лицо – это тот, кто достиг 16-летнего возраста, но не является пенсионером (он должен быть не старше общеустановленного пенсионного возраста). В определении «трудоспособное лицо» также отмечается, что это лицо не работает, не является индивидуальным предпринимателем, не обучается в учреждениях образования на дневной форме получения образования, не получает пенсию, в том числе из других государств в соответствии с международными договорами Республики Беларусь, пособие по безработице, ежемесячную страховую выплату или ежемесячное денежное содержание в соответствии с законодательством.

НА ЗДОРОВЬЕ

8 недомоганий, при которых лук помогает лучше, чем таблетки

Стоит ли при недомогании сразу бежать в аптеку, когда можно просто открыть ящик для овощей? Хотите – верьте, хотите – нет, но на протяжении долгих веков для лечения многих заболеваний люди использовали лук.

Этот едкий овощ богат серой, что делает его непревзойденным антибактериальным и антисептическим средством и идеальным инструментом гомеопатического лечения.

Что же может лук?

1. Успокаивает насморк

Можете просто запрокинуть голову назад, положить на ноздри ломтики лука и глубоко подышать. А можно нарезать луковицу в тарелку и, накрывшись полотенцем, вдыхать ее пары. Да, процедура не самая приятная, но нос прочищает отлично!

2. Останавливает кровотечение

Если вы порезались, а под рукой нет никаких медикаментов, приложите к ране марлю с замотанными в нее кусочками лука. Кровь остановится. Если повторять эту процедуру постоянно, рана будет заживать быстрее.

3. Устраняет неприятный запах ног

Лук обладает мощными антигрибковыми свойствами. Если ваши ноги издают специфический запах, когда вы снимаете обувь после долгого дня, значит, у вас грибок. Натирайте ступни луком в течение десяти минут, а потом прополощите ноги теплой водой. По возможности повторяйте эту процедуру три раза в день. Запах уйдет буквально за два-три дня.

4. Успокаивает зуд от укусов комаров

Чтобы снять зуд от укуса комара, приложите к месту укуса половину луковой головки – и все пройдет.

5. Положит конец ушной инфекции

Каждый, кто когда-либо испытывал боль в ушах, знает, какой это ад. Обычно, чтобы избавиться от нее, человек готов пойти на что угодно. Так почему бы ему просто не положить в ушную раковину кусочек лука? Он обладает противовоспалительным эффектом.

Кстати, это же имеет смысл сделать и при мигрени. Оставьте лук до утра. И вы поймете, что мы были правы.

6. Излечивает прыщи

Специализированные средства, избавляющие от черных точек и прыщей на лице, стоят довольно дорого. Вот альтернатива: смешайте одну измельченную среднюю луковицу и 1/2 стакана меда. Держите смесь на медленном огне, пока она не превратится в густую пасту. Наносите ее на те участки кожи, на которых регулярно появляются прыщи.

7. Препятствует выпадению волос

Сера, которой, как мы уже говорили, полно в головках лука, предотвращает потерю волос. Обильно поливайте отжатым соком лука голову после мытья. Запах потом легко устраняет шампунь, а вот корни волос серьезно укрепятся.

8. Рассасывает шрамы

Это похоже на чудо, но хирургические рубцы действительно можно делать менее заметными с помощью луковицы. Просто регулярно натирайте им нужный участок кожи.

КРЫЖАВАНКА

У добрага чалавека заўсёды шмат добрых людзей

Па гарызанталі: 1.У добры час … засявай (прык.). 5.Ласкавы зварот да каго-небудзь (разм.). 7."Усмешка – … душы" (М.Антрым). 10."На цябе, наша моладзь, …" – з верша Я.Купалы "Моладзі". 11. … рэчы выклікаюць любоў: вера, сціпласць і шчодрасць (прык.). 12. … – не зняважа (прык.). 13.Яму смяшынка ў … трапіла (прык.). 14."У хаце добры … і згода,//Як патрабуе і прыгода" – з паэмы Я.Коласа "Новая зямля" ("Каляды"). 15.Каляндарны час якой-небудзь падзеі. 16.Дабро не … – ходзіць ціха (прык.). 18.У фота- і кіназдымцы незвычайная перспектыва. 20.Мужчынскае імя. 22.Адзін з самых буйных дзённых матылькоў. 24.Радасць, вясёлы настрой. 26.Тое, што і біяполе. 27.Ад мяса страўнік сыты, ад увагі – … (прык.).

Па вертыкалі: 1.Добрай справе – добрая … (прык.). 2.Бервяно, брус, забіты ў грунт. 3.Спосаб хады, бегу каня. 4."А ў нашага свата//Вясёлая … ://Бычкі граюць у смычкі,// Падцёлкі – у свісцёлкі" (прыпеўка). 6."Дабрата – якасць, … якой не шкодзіць" (Д.Галсуорсі). 8.Ад добрага кораня добры … (прык.). 9.Добры пачатак – … справы (прык.). 15.Добраму чалавеку ўсюды … роўная (прык.). 17."Любоў да бацькоў – … ўсіх дабрачыннасцяў" (Цыцэрон). 19.Дзе грэх – там і … (прык.). 21.У добрага чалавека і … салодкая (прык.). 22.Добрая … да сваіх дзяцей, а сонца – да ўсіх людзей (прык.). 23.Круты бераг, роў. 25.Старадаўняя французская манета.

Адказы

Па гарызанталі: 1.Поле. 5.Анёл. 7.Пацалунак. 10.Надзея. 11.Тры. 12.Адвага. 13.Рот. 14.Лад. 15.Дата. 16.Ліха. 18.Ракурс. 20.Ясь. 22.Махаон. 24.Весялосць. 26.Аўра. 27.Душа. **Па вертыкалі:** 1.Песня. 2.Паля. 3.Алюр. 4.Хата. 6.Лішак. 8.Адростак. 9.Палавіна. 15.Дарога. 17.Аснова. 19.Смех. 21.Соль. 22.Маці. 23.Яр. 25.Су.

Лявон ЦЕЛЕШ.

г.Дзяржынск.

ІНІЦЫЯТЫВА

Анатоль МЫШКЕВІЧ:

«Пачалося ўсё з просьбы мамы і бабулі»

Два месяцы, як у абласным цэнтры дзейнічае грамадзянская ініцыятыва "Гароднія". За кароткі тэрмін яна паспела стаць пазнавальнай, дзякуючы калектыўным зваротам да мясцовых улад па найбольш злабадзённых пытаннях. Напрыклад, за добраўпарадкаванне пешаходных дарожак да СШ №33 было больш за 100 подпісаў, за ўстаноўку дадатковага асвятлення каля кантэйнерных пляцовак для асобнага збору смецця – больш за 200 подпісаў, за навядзенне парадку ў мікрараёне "Вішнявец" таксама больш за 200 подпісаў. Па двух апошніх пытаннях кіраўнік горада Мечыслаў Гой і кіраўніцтва гарадской ЖКГ паабяцалі вырашыць сітуацыю ўжо ў гэтым годзе.

– Як узнікла ідэя стварэння грамадзянскай ініцыятывы "Гародня"? – цікаўлюся ў яе заснавальніка і кіраўніка Анатоля Мышкевіча.

– Пачалося ўсё з просьбы мамы і бабулі. Каля гродзенскага Сабора Усіх Беларускіх Святых ёсць прыпынак грамадскага транспарту, але аўтобусы да яго не пад'язджалі. Епархія і прыхаджане прасілі пусціць транспарт праз гэты прыпынак, але беспаспяхова. Я сабраў подпісы, схадзіў на прыём да дырэктара аўтапарка, потым у гарвыканкам. І ў мяне атрымалася дагрукацца да адказных асоб, аўтобус №34 па выхадных і святочных днях стаў хадзіць праз прыпынак каля сабора. Было вельмі прыемна зрабіць нешта карыснае для людзей.

– Ці быў у вас раней досвед такога кшталту?

– Не, я не ведаў, куды неабходна звяртацца, як скласці зварот. Увогуле смутна ўяўляў, як можна данесці адказным службам і арганізацыям інфармацыю пра тую ці іншую недапрацоўку, каб яны яе выправілі. З гэтым мне дапамог Ігар Банцар. Як аказалася, у Гродне ёсць людзі, гатовыя дапамагчы гараджанам у вырашэнні злабадзённых праблем…

– Як у вас атрымалася набыць вядомасць у горадзе?

– Пазнавальнымі мы сталі таму, што заняліся вострымі праблемамі горада і яго жыхароў. А таксама дзякуючы працы мясцовых журналістаў, якія дапамагалі нам асвятліць гэтыя пытанні. Праз грамадскі рэзананс многія праблемы вырашаюцца даволі аператыўна.

– Як ставяцца ўлады да вашай грамадскай ініцыятывы?

– Думаю, патрэбны нейкі час, каб гэта зразумець. У тэорыі яны павінны быць рады таму, што ў горадзе ёсць такая грамадзянская ініцыятыва. Але, на жаль, на практыцы часцей усё не так проста.

– Як узнікла ідэя арганізаваць дзіцячы футбольны турнір?

– Я сам вельмі люблю футбол, наведваю хатнія матчы "Нёмана". Хацелася зрабіць свята і для нашых маленькіх футбалістаў. На жаль, спаборніцтвы, якія праводзяць нашы федэрацыі, праходзяць вельмі сумна. А мы хацелі прывіць дзецям любоў да футбола і здаровага ладу жыцця… Пасля мерапрыемства гучалі толькі словы ўдзячнасці і не толькі ад бацькоў і трэнераў, а, самае галоўнае, ад дзяцей. Значыць, усё атрымалася!

– А як прасоўваецца ваша праца над калектыўным зваротам да аўтапарка пасля таго, як адзін з вадзіцеляў скочыў з гарадскога моста (дзякуй Богу, застаўся жывы)?

– З аўтапаркам усё складана. Людзей запалохалі, і яны здаліся. Такая беларуская рэчаіснасць. На жаль.

Васіль ГЕРАСІМЧЫК.

Народная Воля – 2018

Каляндар рэлігійных святаў на 2018 год

СТУДЗЕНЬ

ПН	1	8	15	22	29
АТ	2	9	16	23	30
СР	3	10	17	24	31
ЧЦ	4	11	18	25	
ПТ	5	12	19	26	
СБ	6	13	20	27	
НД	7	14	21	28	

ЛЮТЫ

ПН		5	12	19	26
АТ		6	13	20	27
СР		7	14	21	28
ЧЦ	1	8	15	22	
ПТ	2	9	16	23	
СБ	3	10	17	24	
НД	4	11	18	25	

САКАВІК

ПН		5	12	19	26
АТ		6	13	20	27
СР		7	14	21	28
ЧЦ	1	8	15	22	29
ПТ	2	9	16	23	30
СБ	3	10	17	24	31
НД	4	11	18	25	

КРАСАВІК

ПН		2	9	16	23	30
АТ		3	10	17	24	
СР		4	11	18	25	
ЧЦ		5	12	19	26	
ПТ		6	13	20	27	
СБ		7	14	21	28	
НД	1	8	15	22	29	

МАЙ

ПН		7	14	21	28
АТ	1	8	15	22	29
СР	2	9	16	23	30
ЧЦ	3	10	17	24	31
ПТ	4	11	18	25	
СБ	5	12	19	26	
НД	6	13	20	27	

ЧЭРВЕНЬ

ПН		4	11	18	25
АТ		5	12	19	26
СР		6	13	20	27
ЧЦ		7	14	21	28
ПТ	1	8	15	22	29
СБ	2	9	16	23	30
НД	3	10	17	24	

ЛІПЕНЬ

ПН		2	9	16	23	30
АТ		3	10	17	24	31
СР		4	11	18	25	
ЧЦ		5	12	19	26	
ПТ		6	13	20	27	
СБ		7	14	21	28	
НД	1	8	15	22	29	

ЖНІВЕНЬ

ПН		6	13	20	27
АТ		7	14	21	28
СР	1	8	15	22	29
ЧЦ	2	9	16	23	30
ПТ	3	10	17	24	31
СБ	4	11	18	25	
НД	5	12	19	26	

ВЕРАСЕНЬ

ПН		3	10	17	24
АТ		4	11	18	25
СР		5	12	19	26
ЧЦ		6	13	20	27
ПТ		7	14	21	28
СБ	1	8	15	22	29
НД	2	9	16	23	30

КАСТРЫЧНІК

ПН	1	8	15	22	29
АТ	2	9	16	23	30
СР	3	10	17	24	31
ЧЦ	4	11	18	25	
ПТ	5	12	19	26	
СБ	6	13	20	27	
НД	7	14	21	28	

ЛІСТАПАД

ПН		5	12	19	26
АТ		6	13	20	27
СР		7	14	21	28
ЧЦ	1	8	15	22	29
ПТ	2	9	16	23	30
СБ	3	10	17	24	
НД	4	11	18	25	

СНЕЖАНЬ

ПН		3	10	17	24	31
АТ		4	11	18	25	
СР		5	12	19	26	
ЧЦ		6	13	20	27	
ПТ		7	14	21	28	
СБ	1	8	15	22	29	
НД	2	9	16	23	30	

Праваслаўны каляндар

Двунадзясятыя пераходныя святы

1 красавіка, нядзеля, – Уваходжанне Госпада ва Іерусалім (Вербная нядзеля).
17 мая, чацвер, – Ушэсце Гасподняе.
27 мая, нядзеля, – Дзень Святой Тройцы. Пяцідзясятніца.

Двунадзясятыя непераходныя святы

7 студзеня, нядзеля, – Раство Хрыстова.
19 студзеня, пятніца, – Хрышчэнне Гасподняе.
15 лютага, чацвер, – Грамніцы (Спатканне Гасподняе).
7 красавіка, субота, – Дабравешчанне Прасвятой Багародзіцы.
19 жніўня, нядзеля, – Праабражэнне Гасподняе.
28 жніўня, аўторак, – Прачыстая (Дзень смерці Прасвятой Багародзіцы).
21 верасня, пятніца, – Нараджэнне Прасвятой Багародзіцы.
27 верасня, чацвер, – Узвіжанне Крыжа Гасподняга.
4 снежня, аўторак, – Увядзенне ў храм Прасвятой Багародзіцы.

Вялікія святы

14 студзеня, нядзеля, – Абразанне Гасподняе і памяць Свц. Васілія Вялікага.
7 ліпеня, субота, – Нараджэнне Іаана Прадцечы.
12 ліпеня, чацвер, – Святых першавярхоўных апосталаў Пятра і Паўла.
11 верасня, аўторак, – Усекнавенне галавы Іаана Прадцечы.
14 кастрычніка, нядзеля, – Покрыва Прасвятой Багародзіцы.

Іншыя святы

17 чэрвеня, нядзеля, – Сабор Беларускіх святых.
28 кастрычніка, нядзеля, – Сабор Навапакутнікаў Беларускіх

Шматдзённыя посты

Вялікі пост – з 19 лютага да 7 красавіка.
Пятроў пост – з 4 чэрвеня да 11 ліпеня.
Успенскі пост – з 14 па 27 жніўня.
Пост перад Раством Хрыстовым (Пiлiпаў пост) – з 28 лістапада да 6 студзеня 2019 года.

Аднадзённыя посты

Серада і пятніца на працягу ўсяго года, за выключэннем усёедных тыдняў і Каляднага перыяду.
Навячэр'е Богаяўлення – 18 студзеня.
Усекнавенне галавы Іаана Прадцечы – 11 верасня.
Узвіжанне Крыжа Гасподняга – 27 верасня.

Усёедныя тыдні (па серадах і пятніцах посту няма)

Калядны перыяд – з 7 па 17 студзеня.
Мытара і фарысея – з 28 студзеня па 3 лютага.
Сырны (Масленічны) – з 12 па 18 лютага.
Пасхальны (Светлы) – з 8 па 14 красавіка.
Троіцкі – з 27 мая па 2 чэрвеня.

Дні асаблівага памінання спачылых

Субота мясапусная – 10 лютага.
Субота 2-га тыдня Вялікага посту – 3 сакавіка.
Субота 3-га тыдня Вялікага посту – 10 сакавіка.
Субота 4-га тыдня Вялікага посту – 17 сакавіка.
Радаўніца – 17 красавіка.
Памінанне спачылых воінаў – 9 мая.
Субота Траецкая – 26 мая.
Субота Дзімітрыеўская – 3 лістапада.

Трапеза ў святы

Паводле Царкоўнага статута, у святы Раства Хрыстовага і Богаяўлення, калі яны прыпадаюць на сераду і пятніцу, посту няма. У Навячэр'е Раства Хрыстовага, Навячэр'е Богаяўлення, у святы Узвіжання Крыжа Гасподняга і Усекнавення галавы Іаана Прадцечы дазваляецца ежа з алеем. У святы Спаткання Гасподняга, Праабражэння Гасподняга, Успення, Нараджэння і Покрыва Прасвятой Багародзіцы, Увядзення Яе ў храм, Нараджэння Іаана Прадцечы, апосталаў Пятра і Паўла, Іаана Багаслова, калі яны прыпадаюць на сераду і пятніцу, а таксама ў перыяд ад Пасхі да Сёмухі (Тройцы) у сераду і пятніцу дазваляецца рыба.

Не адпраўляецца вянчанне

Напярэдадні серады і пятніцы ўсяго года (г. зн. па аўторках і чацвяргах).

Напярэдадні нядзельных дзён (г. зн. па суботах).

Напярэдадні двунадзясятых, храмавых і вялікіх святаў.

На працягу постаў Вялікага, Пятровага, Успенскага і посту перад Раством.

На працягу Каляднага перыяду (з 7 да 19 студзеня).

На працягу Сырнага тыдня (Масленіцы), пачынаючы з Нядзелі мясапуснай, і ў Нядзелю сырапусную.

На працягу Пасхальнага (Светлага) тыдня.

У дні і напярэдадні Усекнавення галавы Іаана Прадцечы – 11 верасня і Узвіжання Крыжа Гасподняга – 27 верасня.

Каталіцкія ўрачыстасці, святы і іншыя даты ў 2018 годзе

1 студзеня – Святой Багародзіцы Марыі
6 студзеня – Аб'яўленне Пана
7 студзеня – Хрост Пана
2 лютага – Ахвяраванне Пана
11 лютага – Найсвяцейшай Панны Марыі з Люрда
14 лютага – Папялец
16 сакавіка – У Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі: гадавіна пасвячэння катэдральнага касцёла (Мінск)
19 сакавіка – Святога Юзафа, абранніка Найсвяцейшай Панны Марыі
25 сакавіка – Пальмовая нядзеля
29 сакавіка – Вялікі чацвер
30 сакавіка – Вялікая пятніца
31 сакавіка – Вялікая субота
1 красавіка – Вялікдзень
8 красавіка – Божай Міласэрнасці
9 красавіка – Звеставанне Пана
10 мая – Унебаўшэсце Пана
20 мая – Спасланне Духу Святога
24 мая – Пана нашага Езуса Хрыста, Найвышэйшага і Вечнага Святара
27 мая – Найсвяцейшай Тройцы
31 мая – Найсвяцейшага Цела і Крыві Хрыста
8 чэрвеня – Найсвяцейшага Сэрца Езуса
24 чэрвеня – Нараджэнне Святога Яна Хрысціцеля
29 чэрвеня – Святых Пятра і Паўла, апосталаў
2 ліпеня – Найсвяцейшай Панны Марыі Будслаўскай, апякункі Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі
16 ліпеня – Найсвяцейшай Панны Марыі з гары Кармэль
6 жніўня – Перамяненне Пана
15 жніўня – Унебаўзяцце Найсвяцейшай Панны Марыі
22 жніўня – Найсвяцейшай Панны Марыі Каралевы
8 верасня – Нараджэнне Найсвяцейшай Панны Марыі
12 верасня – Найсвяцейшага Імя Марыі
14 верасня – Узвышэнне Святога Крыжа
15 верасня – Найсвяцейшай Панны Марыі Балеснай
29 верасня – Святых арханёлаў
1 лістапада – Усіх Святых
2 лістапада – Успамін усіх памерлых вернікаў
16 лістапада – Найсвяцейшай Панны Марыі Міласэрнасці
21 лістапада – Ахвяраванне Найсвяцейшай Панны Марыі
25 лістапада – Хрыста, Валадара Сусвету
2 снежня – 1-я нядзеля Адвэнту
8 снежня – Беззаганнага Зачацця Найсвяцейшай Панны Марыі
25 снежня – Нараджэнне Пана
30 снежня – Святой Сям'і

Іўдзейскія святы і посты

31 студзеня – Ту бі-Шват (Новы год дрэў).
1 сакавіка – Пурым, свята ў памяць аб цудоўным выратаванні іўдзеяў у Персідскім царстве.
31 сакавіка – 7 красавіка – Песах, свята ў гонар выхаду ізраільцян з Егіпта.
3 мая – Лаг ба-Омер.
20–21 мая – Шавуот (свята ў памяць Даравання Торы ізраільцянам на Сінаі).
29 ліпеня – пост "Цішэ-беоў" (9 ава) у памяць разбурэння Храма вавіланянамі і рымлянамі.
10–11 верасня – Рош а-Шана (Новы год), дзень Суда і Літасці Усемагутнага.
19 верасня – Ём Кіпур (дзень Усеагульнага прабачэння, посту і малітвы).
24 верасня – 1 кастрычніка – Сукот (свята ў памяць Паходу ізраільцян у пустэльні).
2 кастрычніка – Сімхат-Тора, завяршэнне восеньскіх святаў і пачатак новага чытання тыднёвых раздзелаў Торы.
3–10 снежня – Ханука (свята ў памяць вызвалення Храма з рук грэкаў і здраднікаў, ачышчэння пасля апаганьвання і новага асвячэння Храма).

Усе *іўдзейскія святы пачынаюцца вечарам папярэдняга дня.*

Мусульманскія святы і знамянальныя даты

23–24 сакавіка *(4 раджаба)* – Жаніцьба бацькоў Прарока.
13–14 красавіка *(27 раджаба)* – Ноч ушэсця Прарока.
1–2 мая *(15 шаабана)* – Ноч ачышчэння ад грахоў (Лейлят аль-Бараа).
17 мая *(1 рамадана)* – Пачатак посту Рамадан (Ураза).
11–12 чэрвеня *(26–27 рамадана)* – Ноч Прадвызначэння (Ляйлят аль-кадр).
15 чэрвеня *(1 шаваля)* – Свята разгавення (Ураза-Байрам).
21 жніўня *(9 зуль-хіджа)* – Дзень стаяння на гары Арафат.
22 жніўня *(10 зуль-хіджа)* – Свята ахвярапрынашэння (Курбан-Байрам).
12 верасня *(1 мухарам)* – Пачатак 1440 года па Хіджры.
21 верасня *(10 мухарам)* – Дзень Ашура (дзень памінання пракокаў і пасланнікаў Алаха).
20–21 лістапада *(11–12 рабі аль-аваль)* – Ноч нараджэння Прарока Мухамада (Маўлід ан-Набі).

Даты мусульманскіх святаў і памятных дат вызначаны адпаведна з астранамічным Месяцовым календаром і прыведзены для Беларусі. Могуць адрозніваюцца ад звестак іншых крыніц у сувязі з рознай трактоўкай моманту надыходу маладзіка.

Дзякуй, што азнаёміліся з матэрыяламі гэтага нумара "Народнай Волі"! Рады будзем пачуць водгукі на тую ці іншую публікацыю. Тэлефануйце: (017) 328-68-71. Мы працуем з улікам Вашых пажаданняў, шаноўныя сябры!

Рэдакцыя.

Адрас рэдакцыі:
220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная:
тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел
(017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

Заснавальнік
і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 08.01.2018 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 23 340 экз. Заказ № 152.